

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego



2015

6

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Anna Dorabialska, Radosław Nowaczewski,
Olga Maria Piaskowska, Maciej Plaskacz,
Małgorzata Sekuła-Leleno, Joanna Studzińska,
Arkadiusz Turczyn, Andrzej Zielony

przy udziale



Wolters Kluwer SA
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 11 września 2014 r., III CZP 62/14, do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu Sądowi Najwyższemu, zagadnienia prawnego:

„Czy szkodą w uprawie rolnej (art. 50 ust. 1b w związku z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. z 2013 r., poz. 1226) jest także szkoda wyrządzona przed zasiewem, w wyniku której konieczne jest ponowne wykonanie czynności agrotechnicznych przygotowujących pole do zasiewu?”
podjął uchwałę:

Szkodą w uprawie rolnej (art. 50 ust. 1b w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.) jest także szkoda wyrządzona przed zasiewem, związana z ponownym wykonaniem niezbędnych czynności agrotechnicznych przygotowujących grunt do zasiewu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 19 maja 2015 r., III CZP 114/14, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, D. Dończyk, J. Gudowski, A. Piotrowska, K.Strzelczyk, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z dnia 14 listopada 2014 r., I ACa 603/14, zagadnienia prawnego:

„1) Czy wydanie osobie fizycznej przez organ administracji państwowej zaświadczenia stwierdzającego uprawnienie do ubiegania się o odszkodowanie za mienie nieruchomości pozostawione na terenach nie wchodzących w skład obecnego państwa polskiego (tzw. mienie zabużańskie), stanowi przeniesienie na tę osobę innego prawa majątkowego w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 1990 r. o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych (Dz.U. Nr 44, poz. 255)?

a w razie negatywnej odpowiedzi na to pytanie,

2) Czy niesłuszne uzyskanie korzyści z majątku Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 ustawy powołanej w pkt. 1 musi być bezpośrednim skutkiem czynności prawnej lub decyzji administracyjnej przenoszącej własność lub inne prawo majątkowe na niepaństwowe osoby prawne lub osoby fizyczne?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 1990 r. o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych (Dz.U. Nr 44, poz. 255 ze zm.) ma zastosowanie tylko wtedy, gdy do niesłusznego uzyskania korzyści z majątku Skarbu Państwa dochodzi bezpośrednio na mocy samej czynności prawnej lub decyzji administracyjnej przenoszącej własność lub inne prawo majątkowe.

(uchwała z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 2/15, A. Górski, I. Koper, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 9 grudnia 2014 r., II Cz 960/14, zagadnienia prawnego:

„Czy sędzia, który na podstawie umowy zlecenia w ramach wykonywania zawodu radcy prawnego i w ramach prowadzonej kancelarii radcy prawnego prowadził obsługę prawną jednostek organizacyjnych strony, w tym jako pełnomocnik procesowy, jest wyłączony z mocy ustawy na

podstawie art. 48 § 1 pkt 4 k.p.c. w sprawie, w której ta strona jest interwenientem ubocznym?”

podjął uchwałę:

Sędzia jest wyłączony z mocy ustawy tylko w sprawach, w których – będąc radcą prawnym – świadczył pomoc prawną stronie (art. 48 § 1 pkt 4 k.p.c.).

(uchwała z dnia 13 maja 2015 r., III CZP 10/15, J. Gudowski, M. Szulc, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 4 listopada 2014 r., II Cz 518/14, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w przypadku połączenia przez komornika kilku spraw egzekucyjnych prowadzonych z wniosku tego samego wierzyciela przeciwko temu samemu dłużnikowi o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobiera od dłużnika jedną opłatę stosunkową obliczoną na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.), czy też opłaty stosunkowe w każdej z połączonych spraw obliczone na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.)?”

2. Jaka jest maksymalna suma opłat stosunkowych w sprawie o egzekucję świadczeń pieniężnych pobieranych przez komornika od dłużnika, w której wyegzekwowano świadczenie przy zastosowaniu różnych sposobów egzekucji – częściowo wskutek skierowania egzekucji do wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego jak również wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego (art. 49 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.) a częściowo w inny sposób (art. 49

ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.), w szczególności czy suma opłat pobranych w danej sprawie może przekroczyć trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego?”

podjął uchwałę:

1. W razie połączenia przez komornika do łącznego prowadzenia kilku spraw egzekucyjnych, wszczętych przez tego samego wierzyciela przeciwko temu samemu dłużnikowi, na podstawie różnych tytułów wykonawczych, komornik pobiera opłatę egzekucyjną w każdej połączonej sprawie.

2. Wysokość opłaty pobranej na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) w sprawie, w której komornik wyegzekwował świadczenie przy zastosowaniu różnych sposobów egzekucji, nie może być wyższa niż trzydziestokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

(uchwała z dnia 13 maja 2015 r., III CZP 14/15, J. Gudowski, M. Szulc, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 18 września 2014 r., II Cz 2017/14, II Cz 2036/14, II Cz 2043/14, II Cz 2044/14, II Cz 2047/14, II Cz 2048/14, II Cz 2302/14, II Cz 2303/14, II Cz 2353/14, II Cz 2531/14, II Cz 2533/14, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle art. 788 § 1 k.p.c. za dokument prywatny z podpisem urzędowo poświadczonym można uznać wyciąg z dokumentu będącego umową cesji wierzytelności, z podpisami notarialnie poświadczonymi złożonymi pod wyciągiem w innej dacie niż zawarcie umowy, oraz czy w takiej sytuacji oświadczenie notariusza w ramach sporządzenia poświadczenia zgodności wyciągu z oryginałem umowy o istnieniu na oryginale dokumentu podpisów notarialnie poświadczonych może zastąpić

przedstawienie dokumentu prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym?”

podjął uchwałę:

1. Urzędowe poświadczenie podpisu na dokumencie prywatnym (art. 788 § 1 k.p.c.) może być dokonane także w innym czasie niż czynność prawna, na podstawie której uprawnienie wierzyciela lub obowiązek dłużnika przeszły po powstaniu tytułu egzekucyjnego na inną osobę.

2. Dokument zawierający oświadczenie notariusza o istnieniu podpisów notarialnie poświadczonych na oryginale umowy, na podstawie której uprawnienie wierzyciela lub obowiązek dłużnika przeszły po powstaniu tytułu egzekucyjnego na inną osobę, złożone na poświadczeniu zgodności wyciągu z tej umowy z jej oryginałem, jest dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym w rozumieniu art. 788 § 1 k.p.c.

(uchwała z dnia 13 maja 2015 r., III CZP 15/15, J. Gudowski, M. Szulc, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 5 grudnia 2014 r., III Ca 322/14, zagadnienia prawnego:

„Czy rodzic w ramach wykonywania władzy rodzicielskiej może skutecznie udzielić pełnomocnictwa do wyrażenia zgody na dokonanie zabiegu medycznego u jego małoletniego dziecka?”

podjął uchwałę:

Przedstawiciel ustawy małoletniego dziecka może udzielić pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia o wyrażeniu zgody przewidzianej w art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 464).

(uchwała z dnia 13 maja 2015 r., III CZP 19/15, J. Gudowski, M. Szulc, D. Zawistowski)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 20 października 2014 r., I ACz 1779/14, zagadnienia prawnego:

„Czy przysługuje zażalenie na zarządzenie przewodniczącego nakładające na stronę obowiązek uiszczenia opłaty sądowej od skargi o wznowienie postępowania?”

podjął uchwałę:

Na zarządzenie przewodniczącego nakładające na stronę obowiązek uiszczenia opłaty sądowej przysługuje zażalenie (art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c.).

(uchwała z dnia 28 maja 2015 r., III CZP 25/15, I. Gromska-Szuster, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 14 stycznia 2015 r., IV Ca 863/14, zagadnienia prawnego:

„Czy dla stwierdzenia zaniechania obowiązku dostarczenia lokalu socjalnego, o którym mowa w art. 18 ust. 5 w związku z art. 14 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2014 r., poz. 150), a tym samym stwierdzenia bezprawności zachowania właściwej gminy jako przesłanki jej odpowiedzialności deliktowej za niedostarczenie lokalu socjalnego, konieczne jest wezwanie gminy do zaoferowania najmu lokalu socjalnego dokonane po prawomocności wyroku orzekającego o uprawnieniu do otrzymania takiego lokalu?”

przejął sprawę do rozpoznania.

(postanowienie z dnia 13 maja 2015 r., III CZP 23/15, J. Gudowski, M. Szulc, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 10 grudnia 2014 r., IV Ca 788/14, zagadnienia prawnego:

„Czy dla stwierdzenia zaniechania obowiązku dostarczenia lokalu socjalnego, o którym mowa w art. 18 ust. 5 w związku z art. 14 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2014 r., poz. 150), a tym samym stwierdzenia bezprawności zachowania właściwej gminy jako przesłanki jej odpowiedzialności deliktowej za niedostarczenie lokalu socjalnego, konieczne jest wezwanie gminy do zaferowania najmu lokalu socjalnego dokonane po prawomocności wyroku orzekającego o uprawnieniu do otrzymania takiego lokalu?”

przejął sprawę do rozpoznania.

(postanowienie z dnia 13 maja 2015 r., III CZP 24/15, J. Gudowski, M. Szulc, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 2 grudnia 2014 r., II Ca 1298/14, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie, w której ustanowiono kuratora spadku nieobjętego, a następnie wskutek zdarzeń prawnych stwierdzony został brak majątku spadkowego, wynagrodzenie kuratora spadku pokrywa wnioskodawca, czy gmina, czy też Skarb Państwa reprezentowany przez sąd, który ustanowił kuratora?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, A. Górski, I. Koper, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 20 stycznia 2015 r., III Ca 1205/14, zagadnienia prawnego:

„Czy współwłaściciel nieruchomości, który, będąc uprzednio właścicielem całej tej nieruchomości, przeniósł udział we współwłasności tejże nieruchomości wykonując swoje zobowiązanie wynikające z za-

wartej wcześniej umowy fiducjarnej – może żądać rozliczenia nakładów poniesionych przez siebie na tę nieruchomości w okresie poprzedzającym przeniesienie udziału we współwłasności na uprawnionego do żądania tegoż przeniesienia?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 18/15, A. Górski, I. Koper, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 10 lutego 2015 r., II Ca 2041/14, zagadnienia prawnego:

„Czy przysługuje droga sądowa do dochodzenia roszczeń o zwrot kosztów świadczeń opieki zdrowotnej udzielonych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, osobie, która wytoczyła powództwo w związku ze skorzystaniem z tych świadczeń i zakończeniem leczenia przed wejściem w życie ustawy z dnia 10 października 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych ustaw (Dz.U. z dnia 31 października 2014 r.), a po upływie czasu do implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej (Dz.Urz. UE L. 88 z 4.04.2011 r.)?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 28 maja 2015 r., III CZP 26/15, I. Gromska-Szuster, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 10 lutego 2015 r., II Ca 2041/14, zagadnienia prawnego:

„Czy spadkobiercom zmarłego przed wejściem w życie przepisów ustanawiających roszczenie o oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste (art. 88a ust. 1 z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce grun-

tami i wyłączeniu nieruchomości, j.t. Dz.U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm. oraz art. 208 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 518 ze zm.) przysługuje roszczenie oparte na przepisie art. 208 ust. 1 u.g.n., jeżeli przed dniem 31 grudnia 2000 r. złożyli oni wniosek o oddanie im w użytkowanie wieczyste należących do m.st. Warszawa nieruchomości, na które ich poprzednik prawny przed dniem 5 grudnia 1990 r. uzyskał ostateczną decyzję o pozwoleniu na budowę i wznosił budynek zgodnie z tym pozwoleniem w okresie jego ważności?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 28 maja 2015 r., III CZP 28/15, I. Gromska-Szuster, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 42/15

„Czy tytuł wykonawczy obejmujący należności z tytułu: opłat związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na ten lokal, eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni zgodnie z postanowieniami statutu, stanowi samodzielną podstawę do wystąpienia na jego podstawie przez spółdzielnię mieszkaniową o egzekucję z nieruchomości dłużnika – właścicielowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego w zasobach tej spółdzielni, czy też spółdzielnia mieszkaniowa chcąc prowadzić egzekucję świadczenia pieniężnego z powyższego tytułu wykonawczego z nieruchomości dłużnika – właścicielowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego w zasobach tej spółdzielni musi uprzednio uzyskać orzeczenie sądu na podstawie art. 16 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali w związku z art. 27 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych nakazujące sprzedaż lokalu mieszkalnego w drodze licytacji prawa własnościowego w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji z nieruchomości?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 28 kwietnia 2015 r., I Cz 110/15, W. Wójcicki, A. Kordowski, K. Adamiak)

Sąd Okręgowy podniósł, że w art. 17¹⁰ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1222)

ustawodawca przyznał spółdzielniom mieszkaniowym uprawnienie do występowania na drogę sądową o zarządzenie przymusowej sprzedaży lokalu mieszkalnego. Zdaniem Sądu drugiej instancji, powstaje pytanie, czy przepis ten uchyla zastosowanie ogólnej regulacji kodeksu postępowania cywilnego dotyczącej egzekucji z nieruchomości. Przy założeniu, że wprowadza on szczególne gwarancje mające na celu zapewnienie ochrony członkowi spółdzielni w jego relacjach ze spółdzielnią, to konieczne byłoby zastosowanie trybu przewidzianego w tym przepisie, przy czym wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji lub unicestwienia praw podmiotowych mogą być uzasadnione zaistnieniem okoliczności wyjątkowych, rażących i nieakceptowalnych ze względów aksjologicznych, ewentualnie celowościowych.

Celem tej regulacji nie było ograniczenie spółdzielni mieszkaniowych w realizacji ich ustawowych i statutowych obowiązków, lecz ułatwienie im funkcjonowania przez przyznanie środka prawnego pozwalającego na sprzedaż lokalu mieszkalnego przysługującego członkom spółdzielni i osobom niebędącym członkami, którym przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, a którzy swoim nagannym zachowaniem negatywnie wpływają na funkcjonowanie spółdzielni. Artykuł 17¹⁰ u.s.m. nie może stanowić podstawy do ograniczenia uprawnień wierzyciela w egzekucji należności pieniężnych w tytułu opłat na rzecz spółdzielni na zasadach ogólnych, więc możliwe jest zastosowanie każdego z ustawowych sposobów egzekucji świadczeń pieniężnych na rzecz spółdzielni mieszkaniowej, nie wyłączając egzekucji z nieruchomości. W przeciwnym przypadku doszłoby do wielu trudności w postępowaniu egzekucyjnym (brak uprawnienia organu egzekucyjnego do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym, ograniczenie sposobów egzekucji należności spółdzielni w razie zmiany wierzyciela).

Gdyby ustawodawca miał na celu ograniczenie uprawnień spółdzielni mieszkaniowych, to regulacja taka musiałaby obejmować również mechanizmy umożliwiające realizację uprawnień. Stanowisko to wspiera art. 799 k.p.c., nakazujący stosowanie najmniej uciążliwego dla dłużnika sposobu egzekucji. Przepis ten – w ocenie Sądu Okręgowego – stanowi gwarancję ochrony członka spółdzielni w relacjach ze spółdzielnią.

A.T.

III CZP 44/15

„Czy wyrok ogłoszony po upływie dwóch tygodni od posiedzenia, na którym zamknięto rozprawę, albo którego ogłoszenie po raz kolejny odroczone bez otwarcia rozprawy, powoduje skutki procesowe braku ogłoszenia wyroku?”

W przypadku odpowiedzi pozytywnej, czy stanowi to przeszkodę do zaskarżenia wyroku?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 lutego 2015 r., XXIII Ga 1718/14, A. Sobieszczański, A. Gałas, P. Kieta)

Sąd drugiej instancji zauważył, że ogłoszenie wyroku jest czynnością jurysdykcyjną, która stanowi istotny, kreatywny element wyrokowania. Wyrok nieogłoszony jest z prawnopprocesowego punktu widzenia wyrokiem nieistniejącym, a ponadto ogłoszenie wyroku jest aktem o doniosłych skutkach procesowych (związanie wyrokiem, bieg terminów). Mimo doniosłości ogłoszenia wyroku, termin odroczenia jego ogłoszenia uregulowany w art. 326 § 1 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji wprowadzonej w 2010 r. traktowano jako termin instrukcyjny i uznawano, że był on adresowany do sądu. Uzasadnienie projektu tej nowelizacji nie wskazuje przyczyn wprowadzenia ograniczenia w zakresie liczby terminów odroczeń ogłoszenia wyroku i konsekwencji przekroczenia tych wymagań, jednak zmiana zmierzała do zaostrzenia zasad ogłaszania wyroków. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie jest istotne to, czy termin wskazany w art. 326 § 1 k.p.c. jest terminem instrukcyjnym, który jest kierowany do sądu, a jego przekroczenie nie jest połączone z jakimkolwiek konsekwencjami procesowymi. Przy założeniu, że jest to termin instrukcyjny uchybienie samemu terminowi i ogłoszenie wyroku po jego upływie nie skutkowałoby nieważnością postępowania ani nie pozbawiałoby wyroku znaczenia prawnego.

Sąd stwierdził, że szczególna waga, jaką przypisuje się ogłoszeniu wyroku, podobna konstrukcja do odroczenia wydania wyroku w postępowaniu karnym oraz zmiana i zaostrzenie zasad terminowego ogłaszania wyroków mogą prowadzić do odmiennej interpretacji. Skoro ogłoszenie wyroku może nastąpić tylko na rozprawie lub jednokrotnie wyznaczonym terminie odłożonym w czasie dwóch tygodni, to każde inne wydanie orzeczenia po tym czasie nie jest ogłoszeniem w rozumieniu powoła-

nego przepisu. Jeżeli wyrok po upływie terminu nie zostanie ogłoszony, to nie zaistnieje w wymiarze prawnoprocesowym i w efekcie nie będzie podlegał zaskarżeniu.

Taka wykładnia przepisu wypełnia także postulat niezwłocznego przystąpienia do narady, kiedy skład sędziowski pozostaje bezpośrednio pod wrażeniem wystąpienia stron i aby zasób informacji o sprawie nie uległ zubożeniu lub znacznemu pomniejszeniu wobec upływu czasu. Daje to również gwarancję stronom, polegającą na tym, że w przypadku odroczenia ogłoszenia wyroku orzeczenie zostanie wydane na posiedzeniu wskazanym przez sąd, a nie na jakimkolwiek innym. Wyłącza to dowolność przy określaniu ostatecznego terminu ogłoszenia wyroku.

A.T.

*

III CZP 45/15

„Czy, będące realizacją umownego prawa odstąpienia, odstąpienie przez wykonawcę, od zawartej z podwykonawcą umowy o roboty budowlane, na którą inwestor wyraził zgodę, powoduje ustanie, wskazanej w art. 647¹ § 5 k.c. solidarnej z wykonawcą odpowiedzialności inwestora za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę, czy też takie odstąpienie pozostaje bez wpływu na istnienie tej odpowiedzialności?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 29 kwietnia 2015 r., VI Ga 16/15, M. Ciszewski, K. Szóstak-Werner, M. Lubelska)

W ocenie Sądu Okręgowego, na tle okoliczności sprawy istnieją wątpliwości, które sprowadzają się do oceny znaczenia dla bytu prawnego inwestora unicestwienia umowy pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą wobec zrealizowania umownego prawa odstąpienia (art. 647¹ § 5 k.c.).

Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że w tej kwestii można zająć dwa rozbieżne stanowiska. Pierwsze, które wskazuje, że skoro art. 647¹ § 5 k.c. nawiązuje do formuły rozszerzonej skuteczności stosunku obligacyjnego wobec inwestora, który nie jest jego stroną, czyniąc go odpowiedzialnym za cudzy dług, to wszelkie modyfikacje tego obszaru regulacji (647¹ § 1–5 k.c.) są z mocy prawa nieważne. W konsekwencji bez

znaczenia dla istnienia solidarnego zobowiązania wynikającego z 647¹ § 5 k.c. są późniejsze losy stosunku obligacyjnego między wykonawcą a podwykonawcą.

Drugie stanowisko opiera się na utrwalonym w judykaturze i doktrynie poglądzie, że inwestor odpowiada wobec wykonawcy jak za dług cudzy i tylko wtedy, gdy wyraził zgodę na umowę wykonawcy z podwykonawcą. Oznacza to, że warunkiem odpowiedzialności inwestora jest istnienie ważnego zobowiązania wykonawcy względem podwykonawcy, opartego na łączącej strony umowie. Jest to odpowiedzialność szczególna, zatem określające ją przepisy nie mogą być interpretowane w sposób rozszerzający. Należy z tego wysnuć wniosek, że inwestor zobowiązany jest wyłącznie do zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcy, rozumianego jako należność główna z umowy.

O.M.P.

*

III CZP 46/15

„Czy współspadkobierca będący jednocześnie zapisobiercą i wyłącznym posiadaczem przedmiotu zapisu zwykłego jest zobowiązany do zapłaty na rzecz pozostałych spadkobierców wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy stanowiących przedmiot zapisu za okres do wymagalności roszczenia o wykonanie zapisu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 listopada 2014 r., III Ca 588/14, A. Janas, M. Balion-Hajduk, A. Hajda)

W ocenie Sądu Okręgowego, wyjaśnienia wymaga, czy spadkobierca będący jednocześnie zapisobiercą i wyłącznym posiadaczem przedmiotu zapisu może być uznany za posiadacza w złej wierze w rozumieniu art. 225 k.c., nawet wtedy, gdy ma świadomość, że nie przysługuje mu prawo własności posiadanej rzeczy. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że żądanie zapłaty wynagrodzenia oparte na art. 206, 224 § 2 lub art. 225 k.c. ma u podstaw bezprawność działania posiadacza, a takie stanowisko wydaje się wątpliwie w odniesieniu do osoby, która objęła rzecz w wyłączone posiadanie za zgodą spadkodawcy i której – zgodnie

z rozrządzeniem testamentowym – ma przyspaść jej własność. W ocenie Sądu Okręgowego, znaczenie dla rozstrzygnięcia tej kwestii ma także to, że do chwili uprawomocnienia się postanowienia stwierdzającego istnienie i przedmiot zapisu uczestnicy postępowania pozostają w niepewności prawnej.

O.M.P.

*

III CZP 47/15

„Czy w świetle przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dopuszczalne jest przysposobienie małoletniego z jednoczesnym ograniczeniem zarządu majątkiem małoletniego przez rodziców adopcyjnych poprzez ustanowienie kuratora do zarządu tym majątkiem?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 6 maja 2015 r., VI Ca 252/15, H. Garus, H. Morejska, A. Wesolek)

Jak zauważył Sąd drugiej instancji, przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie przewidują orzeczenia przysposobienia pełnego z jednoczesnym ograniczeniem zarządu majątkiem małoletniego przez ustanowienie kuratora do zarządu tym majątkiem. Z mocy art. 121 k.r.o. przez przysposobienie powstaje między przysposabiającym a przysposobionym taki stosunek jak między rodzicami a dziećmi. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że w razie orzeczenia przysposobienia sąd opiekuńczy nie traci prawa ingerowania w sferę stosunków rodzinnych przysposobionego. Nie ma przeszkód, by rodzicom, którzy dziecko przysposobili, ograniczyć władzę rodzicielską, jeżeli dobro przysposobionego małoletniego dziecka jest zagrożone, także przez zobowiązanie ich do określonego postępowania.

Ponadto te same powody, które uprawniają sąd rodzinny do wydawania stosownych zarządzeń, zawieszenia władzy rodzicielskiej albo pozbawienia jej w stosunku do rodziców, dają podstawę do stosowania tych środków wobec przysposabiającego sprawującego zamiast rodziców władzę rodzicielską. W ten sposób, w razie np. zaniedbywania przez przysposabiającego swych obowiązków wobec przysposobio-

nego, sąd może go pozbawić sprawowanej zamiast rodziców władzy rodzicielskiej i ustanowić dla dziecka opiekę. Rodzice obowiązani są sprawować z należytą starannością zarząd majątkiem dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko (art. 101 k.r.o.).

Sąd Okręgowy wskazał na instrumenty, którymi dysponuje sąd opiekuńczy, służące ochronie majątku dziecka przed ewentualnymi działaniami przysposabiających. Podkreślił jednak, że te działania sądu opiekuńczego podejmowane są po ustaleniu w stosownym postępowaniu opiekuńczym konieczności podjęcia określonych działań nadzorczych wobec już przyznanej i istniejącej władzy rodzicielskiej. Powstają istotne prawne wątpliwości, czy w postępowaniu o przysposobienie można wykraczać poza ramy tego postępowania i dokonywać niejako ograniczenia jego skutków w sposób nieznaną instytucji przysposobienia i w ten sposób stwarzać nową instytucję przysposobienia z ograniczeniem jego skutków odnośnie do majątku przysposobianego.

Można ponadto uznać, że w takim rozstrzygnięciu wniosku o przysposobienie wystąpiłaby widoczna wewnętrzna sprzeczność wnioskowania sądu opiekuńczego, z jednej strony bowiem sąd ten stwierdzałby, że strona nie jest w stanie zapewnić właściwego sprawowania władzy rodzicielskiej nad małoletnim, gdyż z różnych przyczyn nie może zapewnić właściwego zarządu majątkiem małoletniego, a jednocześnie orzekałby o powierzenie mu władzy rodzicielskiej nad dzieckiem.

A.Z.

*

III CZP 48/15

„Czy ze względu na skutki wynikające z art. 304 ust. 2 Pr.u.n., otwarcie postępowania upadłościowego w wyniku uchylecia układu i zmiany sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego (art. 304 ust. 1 Pr.u.n.), otwiera dla syndyka dwuletni termin dla wytoczenia powództwa o uznanie czynności prawej za bezskuteczną, o jakim mówi art. 132 ust. 3 Pr.u.n., jeżeli dla takiego po-

wództwa upłynął ten termin liczony od dnia ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r., I ACa 436/14, D. Gierczak, D. Janiszewski, B. Lewandowska)

Zdaniem Sądu drugiej instancji, art. 304 ust. 2 Pr.u.n. daje na pierwszy rzut oka podstawę do przyjęcia, że z chwilą otwarcia postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku upadłego w wyniku uchylecia układu termin wskazany w art. 132 ust. 3 Pr.u.n. na nowo rozpoczyna bieg, przepis ten bowiem jest umieszczony w tytule III „Skutki ogłoszenia upadłości co do majątku upadłego”. Warto wskazać, że celem zmiany art. 304 Pr.u.n. w wyniku nowelizacji z 2009 r. było, by skutki otwarcia postępowania upadłościowego były takie same, jak ogłoszenia upadłości, z tą różnicą, że mogą w nich uczestniczyć wierzyciele, których wierzytelności powstały po ogłoszeniu upadłości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, do obrony jest także pogląd, że termin materialnoprawny przewidziany w art. 132 ust. 3 zdanie pierwsze Pr.u.n. należy liczyć od dnia ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu. Przy przyjęciu tego stanowiska otwarcie postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku upadłego nie uchylałoby wcześniejszych skutków ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, w tym tych, które dały nadzorcy sądowemu (zarządcy) prawo wytoczenia powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną na podstawie art. 527 k.c. w związku z art. 131 i 132 ust. 1 Pr.u.n. W przeciwnym razie termin o charakterze prawnomaterialnym rozpocząłby bieg dwa razy w tym samym postępowaniu, co byłoby sprzeczne z zasadą prawa cywilnego, że upływ terminu prawa materialnego oznacza wygaśnięcie prawa podmiotowego.

A.Z.

*

III CZP 49/15

„1. Czy faktyczne korzystanie przez właściciela z nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwa-

łego i widocznego urządzenia prowadzi na podstawie art. 172 § 1 k.c. w związku z art. 292 k.c. w zw. z art. 352 k.c. do nabycia przez właściciela przez zasiedzenie służebności gruntowej obciążającej prawo użytkowania wieczystego;

2. czy faktyczne korzystanie przez osobę trzecią z nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia prowadzi na podstawie art. 172 § 1 k.c. w związku z art. 292 k.c. w zw. z art. 352 k.c. do nabycia przez posiadacza służebności przez zasiedzenie służebności gruntowej obciążającej prawo własności czy prawo użytkowania wieczystego czy dwóch służebności, z których jedna obciąża, prawo własności, a druga prawo użytkowania wieczystego;

3. czy w sytuacji korzystania przez osobę trzecią z nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, z chwilą przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na podstawie ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności rozpoczyna się bieg zasiedzenia służebności gruntowej obciążającej prawo własności nieruchomości czy zasiedzenie biegnące przeciwko właścicielowi stanowi kontynuację dotychczasowego biegu zasiedzenia przeciwko użytkownikowi wieczystemu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 29 stycznia 2015 r., II Ca 1424/14, W. Wójcik, B. Stachowiak, P. Gruszczynska-Michurska)

Sąd Okręgowy wyraził wątpliwość natury ogólnej, dotyczącą możliwości powstania ograniczonych praw rzeczowych obciążających prawo własności gruntu w czasie, gdy istnieje prawo użytkowania wieczystego tego gruntu. Ewentualne umowne ustanowienie takich praw mogłoby zostać uznane za naruszenie przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego skutecznych wobec wszystkich uprawnień użytkownika wieczystego do rozporządzania tym prawem (art. 233 zdanie drugie k.c.) i powodować nieważność takiej umowy. Wskazał, że użytkownikowi

wieczystemu przysługuje uprawnienie do rozporządzania prawem użytkowania wieczystego, a nie prawem własności i w związku z tym ewentualne obciążenie prawa własności przez właściciela nie ingeruje w sferę zastrzeżoną dla użytkownika wieczystego.

Sąd drugiej instancji poruszył problem dotyczący możliwości wykonywania takiego prawa, ta sama bowiem rzecz mogłaby być obciążona dwoma prawami, których jednoczesne wykonywanie przez oba uprawnione podmioty nie byłoby możliwe, np. użytkowaniem (art. 252 i nast. k.c.) oraz użytkowaniem wieczystym. Przepisy kodeksu cywilnego nie przesadzają pierwszeństwa w razie kolizji użytkowania wieczystego oraz ograniczonych praw rzeczowych obciążających prawo własności tej samej rzeczy. Brak takiej regulacji może sugerować, że do takiej kolizji nie powinno w ogóle dojść.

Jedynym racjonalnym rozwiązaniem przedstawionego problemu byłoby, w ocenie Sądu Okręgowego, uznanie, że prawo użytkowania wieczystego, jako powstałe wcześniej, miałoby w przedstawionej hipotetycznej sytuacji pierwszeństwo przed prawem rzeczowym ograniczonym na tej samej nieruchomości, powstałym później – przy posłużeniu się analogią z art. 249 § 1 k.c. Użytkowanie wieczyste miałoby pierwszeństwo przed powstałym później ograniczonym prawem rzeczowym również ze względu na to, że jest ono wpisane do księgi wieczyste.

Wątpliwości Sądu wzbudziło również rozwiązanie, zgodnie z którym ustanowienie przez właściciela ograniczonego prawa rzeczowego na gruncie oddanym w użytkowanie wieczyste powoduje, że takie później ustanowione prawo (niewpisane do księgi wieczystej lub wpisane później) może być wykonywane z uszczerbkiem dla realizowania uprawnień użytkownika wieczystego. Należy zauważyć, że w związku z bezwzględny charakterem uprawnień użytkownika wieczystego do korzystania z rzeczy właściciel nie może w czasie istnienia prawa użytkowania wieczystego korzystać z obciążonego nim gruntu. Jak zauważył Sąd drugiej instancji, nie może także z tego gruntu korzystać osoba, na rzecz której znajdujący się w opisanej sytuacji właściciel ustanowił ograniczone prawo rzeczowe mające uprawniać do takiego korzystania, osoba taka bowiem wywodzi swoje uprawnienia od właściciela.

Odnosząc się do drugiego pytania, Sąd Okręgowy wskazał, że to uprawnienia użytkownika wieczystego naruszane są przez podmiot, który bez

tytułu prawnego eksploatuje urządzenia przesyłowe na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste. Ponadto uznanie, że w analizowanej sytuacji dochodzi do zasiedzenia służebności obciążającej prawo własności oznacza, iż użytkownik wieczysty jest w lepszej sytuacji niż właściciel nieruchomości, nie musi bowiem obawiać się skutków własnej bierności wobec długotrwałego naruszania przez inny podmiot przysługujących mu uprawnień. Z tego względu Sąd Okręgowy opowiedział się za przyjęciem, że w opisanej sytuacji może dojść do zasiedzenia służebności obciążającej prawo użytkowania wieczystego lub dwóch służebności, z których jedna obciąża prawo własności, a druga użytkowania wieczystego.

Trzecie pytanie, którego celowość zależy od odpowiedzi na pierwsze dwa pytania, dotyczy skutków przekształcenia użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości. Sąd drugiej instancji uznał za nieprawidłowy pogląd, że zasiedzenie, które biegło przeciwko temu samemu podmiotowi (będącego obecnie właścicielem nieruchomości) stanowi jego kontynuację, chociaż jest najbardziej zgodne z funkcjami instytucji zasiedzenia. Skoro przed przekształceniem istniało prawo własności, a przeciwko właścicielowi nie biegło zasiedzenie, to przedstawione rozwiązanie stanowi bezzasadną fikcję prawną. Z kolei bieg zasiedzenia przeciwko użytkownikowi wieczystemu jest czym innym niż bieg zasiedzenia przeciwko właścicielowi.

M.M.

*

III CZP 50/15

„Czy prawo do korzystania z osobnej kwatery stałej, przydzielonej żołnierzowi zawodowemu w okresie obowiązywania ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz.U. z 1976 r. Nr 19, poz. 121 ze zm.) w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej, która ustała wskutek rozwiązania małżeństwa przez rozwód przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz.U. Nr 30, poz. 162), weszło w skład majątku wspólnego małżonków?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 8 kwietnia 2015 r., II Ca 904/14, I. Tchórzewska, G. Grymuza, J. Misztal-Konecka)

Sąd Okręgowy przypomniał, że na tle przytoczonych przepisów Sąd Najwyższy podjął – mającą moc zasady prawnej – uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 16 listopada 1979 r., III CZP 48/79 (OSNCP 1980, nr 6, poz. 107), zgodnie z którą żądanie rozwiedzionego małżonka eks-misji drugiego małżonka z zajmowanej wspólnie osobnej kwatery stałej przydzielonej temu drugiemu małżonkowi jako żołnierzowi zawodowemu nie podlega rozpoznaniu w drodze sądowej.

Sąd drugiej instancji wskazał, że zmiany przepisów ustawowych, które przemawiałyby za utratą aktualności tego stanowiska, nastąpiły już po rozwodzie. Jednocześnie zauważył, że uchwała dotyczyła wyłącznie dopuszczalności drogi sądowej.

Sąd Okręgowy dostrzegł, że wprawdzie w stanie prawnym obowiązującym do dnia 1 lipca 1989 r. nie było przepisów ustawowych normujących uprawnienia małżonków żołnierzy w zakresie zajmowania kwatery po rozwodzie, ale przepisy takie były zawarte w ówczesnie obowiązujących przepisach wykonawczych, których treść była zbliżona do treści przepisów dodanego z dniem 1 lipca 1989 r. przepisu art. 17a ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych (późniejszego art. 18 zgodnie z tekstem jednolitym tej ustawy), a także art. 28 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, na tle których w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażone zostało stanowisko o przynależności prawa do kwatery stałej do majątku wspólnego małżonków jako prawa, które nie jest prawem niezbywalnym w rozumieniu art. 33 pkt 5 k.r.o. (m.in. uchwała z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 131/06, OSNC 2007, nr 10, poz. 152).

Za taką oceną charakteru prawa do kwatery stałej pod rządem przepisów ustawy z dnia 20 maja 1976 r. w brzmieniu przed dniem 1 lipca 1989 r., zdaniem Sądu Okręgowego, mogłaby przemawiać okoliczność, że przeznaczeniem osobnej kwatery stałej było zakwaterowanie żołnierza i jego rodziny, w tym małżonka, którego osoba była uwzględniana przy określeniu powierzchni kwatery (art. 8 i 9 ustawy), a w świetle art. 12 ustawy prawo do kwatery stałej nie wygasło wraz ze śmiercią żołnierza. Właśnie wzgląd na tego rodzaju okoliczności skutkowało uznaniem, na tle później obowiązujących zbliżonych przepisów, że prawo do kwatery stałej przydzielonej żołnierzowi zawodowemu nie jest prawem niezbywalnym, o którym mowa w przepisach

kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a zatem wchodzi ono w skład majątku wspólnego małżonków.

M.M.

*

III CZP 51/15

„Czy w przypadku wytoczenia powództwa na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz.U. z 2010 r. Nr 7, poz. 44) o ustalenie ponoszenia przez pozwanego odpowiedzialności odszkodowawczej za zaniechanie legislacyjne sąd jest uprawniony do dokonywania oceny zasadności zarzutu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 listopada 2014 r., I ACa 664/14, M. Góral, E. Jefimko, J. Staszewska)

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, można wyrazić pogląd negujący taką możliwość i stwierdzić, że wyrok ustalający odpowiedzialność pozwanego ma pełnić rolę prejudykatu dla ewentualnych postępowań o zapłatę wytaczanych indywidualnie przez członków grupy po zakończeniu postępowania grupowego. Można uznać, że przedmiotowe powództwo jest szczególną postacią powództwa o ustalenie przewidzianego w art. 189 k.p.c., a jego odmienność polega jedynie na zwolnieniu powoda z obowiązku wykazywania interesu prawnego w ustaleniu, a skoro zgłoszenie zarzutu przedawnienia, co do zasady, nie stanowi przeszkody do wydania wyroku ustalającego, to sąd, rozstrzygając powództwo o ustalenie w postępowaniu grupowym, w ogóle nie musi zajmować się kwestią przedawnienia. Ponadto wskazał, że – jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy – wyrok grupy prejudykalny, który uwzględnia powództwo o ustalenie odpowiedzialności, nie jest wyrokiem wstępnym w rozumieniu art. 318 k.p.c., gdyż kończy całkowicie postępowanie grupowe w pierwszej instancji, podczas gdy po wydaniu wyroku wstępnego toczy się jeszcze dalsze postępowanie co do wysokości roszczenia.

Możliwe jest jednak przyjęcie stanowiska odmiennego. Wyrok ustalający odpowiedzialność pozwanego bezspornie nie jest wyrokiem

wstępnym w rozumieniu art. 318 k.p.c., natomiast odpowiada co do treści rozstrzygnięcia wyrokowi wstępnemu, wydawanemu w postępowaniu zwykłym, z tą różnicą, że kończy definitywnie postępowanie grupowe. Motywy leżące u podstaw instytucji wyroku wstępnego i wyroku ustalającego odpowiedzialność wydają się Sądowi Apelacyjnemu zbliżone; podobnie jak przy wyroku wstępnym, w przypadku wyroku ustalającego odpowiedzialność w postępowaniu grupowym dochodzi do oddzielenia kwestii odpowiedzialności pozwanego od kwestii rozmiaru jego odpowiedzialności. Wydaje się, że do wyroku ustalającego odpowiedzialność w postępowaniu grupowym mogą, a zdaniem Sądu Apelacyjnego powinny mieć zastosowanie zasady wypracowane w orzecznictwie na gruncie instytucji wyroku wstępnego.

Wyrokiem wstępnym sąd powinien rozstrzygnąć o istnieniu konkretnego stosunku prawnego lub prawa, z którego wynika dochodzone roszczenie, przy czym, przesądzając o konkretnym stosunku prawnym, powinien ustalić wszystkie jego elementy z wyjątkiem wysokości świadczenia. Ten rodzaj wyroku jest wydawany, gdy sporna jest zasada, na jakiej jest oparte roszczenie. Orzeczenie takie przesądza jedynie stronę przedmiotową, zatem o prawie lub stosunku prawnym i jego treść musi być ograniczona do stwierdzenia o uznaniu roszczenia za uzasadnione co do zasady. Moc wiążąca wyroku wstępnego oznacza, że po jego uprawomocnieniu się nie można podważać zasadności dochodzonego roszczenia. Konsekwentnie, późniejsze podniesienie zarzutu przedawnienia, jako przesłanki niezaskarżalności roszczenia, jest bezskuteczne.

Skoro grupowy wyrok prejudycjalny wydany na podstawie art. 2 ust 3 o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym odpowiada w zakresie rozstrzygnięcia wyrokowi wstępnemu, to wszystkie wskazane zasady dotyczące wyroku wstępnego powinny mieć również zastosowanie do wyroku o ustalenie odpowiedzialność, wydanego w postępowaniu grupowym. Ponadto w kategoriach ekonomicznej analizy prawa orzeczenie ustalające odpowiedzialność oznacza usunięcie stanu niepewności oraz publiczną informację, że mające nastąpić „indywidualne procesy” zakończą się rozstrzygnięciami na korzyść jednej ze stron. Niepewny pozostaje jedynie rozmiar kwot, które miałyby zostać zasądzone.

Podsumowując, Sąd Apelacyjny opowiedział się za odpowiedzią twierdzącą na zadane pytanie.

M.M.

*

III CZP 52/15

„Czy obowiązek pomniejszenia wysokości wszystkich przewidzianych w umowie leasingu, a niezapłaconych rat o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty – art. 709¹⁵ k.c. – przed umówionym terminem i rozwiązaniem umowy dotyczy także rat wymagalnych przed rozwiązaniem umowy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 marca 2015 r., V Ca 799/14, Z. Podedworny, M. Majewska, A. Wiśniewska)

Sąd Okręgowy przedstawił dwie możliwe interpretacje art. 709¹⁵ k.c. Po pierwsze, można przyjąć, bez odwoływania się do brzmienia innych przepisów, że zwrot „wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat” jest jednoznaczny i nie wskazuje na wymagalność rat jako cechę istotną dla zastosowania pomniejszenia należności z tego tytułu o korzyści jakie finansujący uzyska z rozwiązania umowy leasingu, co umożliwi sprzedaż przedmiotu leasingu. Niepłacenie rat jest podstawą wypowiedzenia umowy (art. 709¹³ § 2 k.c.). W rezultacie wskutek braku zapłaty finansujący może rozwiązać umowę, co pozwala mu uzyskać korzyść w wyniku sprzedaży rzeczy. Można więc przyjąć, że racjonalne jest, aby wysokość wszystkich rat, do których zapłaty finansujący jest zobowiązany, została pomniejszona o uzyskane przez finansującego korzyści, gdyby bowiem umowy nie wypowiedziano, finansujący nie mógłby zbyć rzeczy. Gdyby zaś rzecz została zbyta po wygaśnięciu umowy, korzyść finansującego byłaby mniejsza ze względu na zmniejszenie jej wartości wskutek amortyzacji.

Ponadto z art. 709¹⁵ k.c. wynika wprost, że w chwili rozliczenia korzyści uzyskanych przez finansującego z tytułu wcześniejszego rozwiązania umowy z wysokością pozostałych do uregulowania rat leasingowych zarówno raty zaległe, jak i przyszłe są już wymagalne, przewidziane w umowie i niezapłacone, co przemawia za koniecznością uwzględ-

nienia łącznie wszystkich rat niezapłaconych jako podstawy, od której należy odjąć uzyskane przez finansującego z tytułu wcześniejszego rozwiązania umowy korzyści.

W ramach odmiennego stanowiska przyjmuje się, że art. 709¹⁵ k.c. nie można interpretować w oderwaniu od innych przepisów regulujących umowę leasingu. Artykuł 709¹³ § 1 k.c. nakłada na korzystającego obowiązek płacenia rat w terminach umówionych. Z tym obowiązkiem skorelowane jest uprawnienie finansującego do wypowiedzenia umowy leasingu z powodu niepłacenia rat przez korzystającego. Uprawnienie to nie jest jednak warunkiem *sine qua non* do tego, aby finansujący mógł dochodzić na drodze sądowej w drodze powództwa o zapłatę zaległych rat, wynika ono bowiem wprost z ogólnej zasady odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania wyrażonej w art. 471 k.c. W efekcie finansujący może, nie rozwiązując umowy leasingu, dochodzić od korzystającego zapłaty rat zaległych, a zatem roszczenie o zapłatę takich rat nie jest w żaden sposób uzależnione od wypowiedzenia umowy leasingu.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, treść art. 709¹⁵ k.c. należy traktować jako sposób obliczenia wysokości odszkodowania z tytułu utraconych korzyści (*lucrum cessans*), podczas gdy raty zaległe stanowią wynagrodzenie z tytułu korzystania z rzeczy przez drugą stronę umowy (*damnum emergens*) i jako takie wynikają z uprawnienia finansującego, mającego źródło w samej istocie umowy leasingu operacyjnego, wyrażonej w art. 709¹ k.c., i z tej przyczyny nie mogą i nie powinny ulegać obniżeniu.

Za poglądem, że art. 709¹⁵ k.c. wskazuje jedynie sposób obliczenia odszkodowania za utracone korzyści przemawia również to, że finansujący może uzyskać korzyści określone w art. 140 k.c. również wtedy, gdy umowa leasingu wygaśnie na skutek upływu okresu na który została zawarta. W takiej sytuacji finansujący może zbyć rzecz będącą przedmiotem leasingu lub oddać ją ponownie w leasing. Korzyści, które uzyska z tego tytułu, nie będą w żaden sposób pomniejszać zapłaconych rat leasingowych przez poprzedniego leasingobiorcę. Przyjęcie, że art. 709¹⁵ k.c. dotyczy wszystkich rat wymagalnych oznacza, że korzystający, który płacił wymagane raty w terminie, będzie w sytuacji mniej korzystnej niż ten który ich nie płacił.

M.M.

III CZP 53/15

„Czy wprowadzony ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007 r. Nr 173, poz. 1218) przepis art. 73 ust. 2a pkt 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zakresie w jakim stanowi podstawę do zmiany stawki opłaty za użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej ma zastosowanie także w przypadku gdy ustanowienie odrębnej własności lokalu garażowego miało miejsce przed wejściem w życie wskazanego przepisu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2015 r., V Ca 1959/14, B. Miśkowiec, B. Jarmołowicz-Łochańska, R. Kopec)

Sąd Okręgowy wskazał, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 62/12 (OSNC 2013, nr 5, poz. 56) przesądził możliwość zmiany stawki procentowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego gruntu na podstawie art. 73 ust. 2a w związku z art. 73 ust. 2 i art. 72 ust. 3 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami z powodu ustanowienia odrębnej własności lokalu użytkowego na cele parkingowe w budynku wzniesionym na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste pod budownictwo mieszkaniowe, jednakże nie badał przedstawionego mu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego w kontekście norm intertemporalnych. Zdaniem Sądu Okręgowego, konieczne jest dokonanie wykładni tego przepisu także w aspekcie międzyczasowym.

Omawiany przepis został wprowadzony do ustawy o gospodarce nieruchomościami na skutek zmian dokonanych ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r., które weszły w życie z dniem 22 października 2007 r. Artykuł 10 tej ustawy stanowił, że przedmiotowy przepis wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008 r., czyli wyraźnie wskazywał chwilę jego wejścia w życie. Jest to jedyna norma intertemporalna zamieszczona w ustawie zmieniającej, odnosząca się do art. 73 ust. 2a.

Zgodnie z art. 3 k.c., wobec braku odmiennego postanowienia ustawodawcy, omawiany przepis jako przepis prawa materialnego nie może mieć mocy wstecznej. Skoro ustawa zmieniająca nie nakazuje wyraźnie

stosować ustanowionej w niej normy prawnej do zdarzeń lub stanów rzeczy, które miały miejsce przed wejściem w życie aktu i z którymi prawo ówczesne nie wiązało skutków prawnych przewidzianych tymi normami, to możliwość zmiany stawki opłaty rocznej będąca skutkiem ustanowienia odrębnej własności lokalu niemieszkalnego aktualizuje się dopiero wtedy gdy ustanowienie odrębnej własności lokalu miało miejsce po dniu wejścia w życie art. 73 ust. 2a pkt 1, tj. po dniu 1 stycznia 2008 r. Tym samym, zdaniem Sądu Okręgowego, nie ma podstaw do zastosowania tej regulacji do stanów faktycznych, które miały miejsce przed jej wejściem w życie.

W okolicznościach sprawy nie budzi wątpliwości Sądu drugiej instancji, że ustanowienie odrębnej własności lokalu niemieszkalnego – garażu wielostanowiskowego na cele parkingowe – nie spowodowało zmiany przeznaczenia pomieszczenia stanowiącego ten lokal. Nie ma też wątpliwości, że ustanowienie odrębnej własności lokalu miało miejsce przed wejściem w życie przepisu art. 73 ust. 2a pkt 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Tym samym, mając na względzie, że wskazany przepis kreuje samodzielną przesłankę do zmiany opłaty rocznej, istotną dla rozstrzygnięcia sprawy jest odpowiedź, czy chwila wystąpienia zdarzenia w postaci ustanowienia odrębnej własności lokalu, skutkującego zmianą stawki opłaty jest relewantny prawnie, czy też nie. Sąd Okręgowy skłonił się do negatywnej odpowiedzi na postawione pytanie.

M.M.

*

III CZP 54/15

„Czy odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przewidziana w art. 299 § 1 k.s.h. rozciąga się na zobowiązania powstałe po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, w tym zobowiązania z tytułu wynagrodzenia tymczasowego nadzorca sądowego, w sytuacji oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 Prawo upadłościowe i naprawcze?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2015 r., XXIII Ga 1972/14, R. Puchalska, M. Natęcz, A. Łazarska)

Wątpliwości Sądu Okręgowego powstały wobec istnienia dwóch zasadniczo rozbieżnych poglądów w orzecznictwie co do odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania związane z wszczęciem postępowania upadłościowego i powstałe w jego toku.

Według jednego ze stanowisk, odpowiedzialność członka zarządu na podstawie art. 299 k.s.h. obejmuje zobowiązania spółki do zapłaty wynagrodzenia nadzorcy sądowego powstałego jako koszty postępowania układowego. Z przepisu tego nie można wyprowadzić wyłączenia jakichkolwiek zobowiązań spółki, a ewentualne wyłączenia przedmiotowe mogą wynikać jedynie z przepisów szczególnych, jakie obecnie zawiera np. Ordynacja podatkowa. Brak więc podstaw do wyłączenia spod działania art. 299 k.s.h. wskazanego zobowiązania spółki które, gdyby zostało wszczęte postępowanie upadłościowe, byłoby długiem masy upadłości należącym do pierwszej kategorii zaspokajania (art. 204 § 1 pkt 1 Pr.u.n.). Gdyby zatem pozwany uczynił zadość obowiązkowi wszczęcia postępowania upadłościowego, to wierzytelność powoda z tytułu jego wynagrodzenia jako nadzorcy sądowego byłaby zaspokajana z masy upadłości w pierwszej kolejności i powód miałby znaczne szanse na jej zaspokojenie. Odpowiedzialność ta jest odpowiedzialnością odszkodowawczą, a nie odpowiedzialnością za określone długi spółki. Należność zasądzona od pozwanego na podstawie art. 299 k.s.h. nie jest zatem należnością z tytułu wynagrodzenia nadzorcy sądowego, lecz jest odszkodowaniem za szkodę wierzyciela spółki poniesioną na skutek niemożności zaspokojenia z majątku spółki wierzytelności z tytułu wynagrodzenia nadzorcy (wyrok z 19 października 2005 r., V CK 258/08, nie publ.).

Odmienny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00 (OSNC 2004, nr 5, poz. 76), wskazując na konieczność badania związku przyczynowego pomiędzy pełnieniem funkcji członka zarządu a doznaną przez wierzyciela szkodą.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, można uznać, odwołując się do wykładni funkcjonalnej, że w odniesieniu do zobowiązań powstałych w toku postępowania upadłościowego nie można przyjąć, aby zachodziły przesłanki uzasadniające odpowiedzialność przewidzianą w art 299 k.s.h. Wynika to z tego, że nie istnieje czasowy związek tej odpowiedzialności z pełnieniem funkcji członka zarządu, wierzytelność powoda bowiem powstała po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przyjęcie wykładni literalnej i przypisanie odpowiedzialności członkowi zarządu za wspomniane zobowiązania działałoby też stygmatyzująco na czynności członków zarządu spółki. W każdym przypadku każdy kolejny zarząd, składając wniosek o ogłoszenie upadłości, musiałby się liczyć z odpowiedzialnością za powstałe w toku postępowania upadłościowego koszty. Z zasadami tymi nie daje się również pogodzić ujmowanie szkody objętej odpowiedzialnością wynikającą z art 299 k.s.h. jako obniżenia potencjału majątkowego spółki.

M.M.

*

III CZP 55/15

„Czy wierzyciel hipoteczny, niebędący wierzycielem egzekwującym, który przed zajęciem nieruchomości uzyskał na niej hipotekę zwykłą, stwierdzoną w opisie i oszacowaniu, i który uzyskał przybicie na skutek zgłoszenia wniosku o przejęcie nieruchomości na własność, a następnie – w ramach wykonania warunków licytacyjnych – złożył oświadczenie o zaliczeniu na poczet ceny nabycia swojej wierzytelności hipotecznej, może uzyskać przysądzenie własności pomimo tego, że podmiot ten nie przedłożył tytułu wykonawczego przeciwko dłużnikowi?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10 marca 2015 r., II Cz 1465/14, D. Iskra, E. Bazelan, A. Maliszewska)

Zdaniem Sądu Okręgowego, przedstawione zagadnienie prawne jest istotne, gdyż etap przysądzenia własności jest ostatnim etapem postępowania egzekucji z nieruchomości, na którym można wymagać od takiego wierzyciela hipotecznego, niebędącego wierzycielem egzekwującym, przedłożenia tytułu wykonawczego.

Ponadto w zakresie regulacji materialnych, ze względu na datę powstania w przedmiotowej sprawie hipoteki zwykłej w dniu 12 czerwca 1992 r., zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu sprzed 20 lutego 2011 r. (por. art. 10 ust. 2 ustawy nowelizującej), natomiast w zakresie regulacji procesowych stosuje się art. 1036 § 2 k.p.c. w brzmieniu wprowadzonym

ustawą nowelizującą z dnia 26 czerwca 2009 r. Stosownie do art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych (...), przepisy dotychczasowe stosuje się do postępowań egzekucyjnych wszczętych przed dniem 20 lutego 2011 r., podczas gdy postępowanie egzekucyjne w sprawie stanowiącej przedmiot rozpoznania sądu drugiej instancji zostało wszczęte w dniu 22 lutego 2013 r.

Sąd drugiej instancji wskazał, że art. 1036 § 2 k.p.c. nie rozróżnia rodzaju wierzytelności hipotecznej, wymagającej stwierdzenia tytułem wykonawczym, i ma zastosowanie do każdego rodzaju wierzytelności hipotecznej (w tym również zwykłej, jak i kaucyjnej, powstałych przed dniem 20 lutego 2011 r.). O ile zatem wierzyciele hipoteczni biorą udział w planie podziału – bez obowiązku składania tytułu wykonawczego – o tyle są obowiązani do jego złożenia na etapie wypłaty przypadających im sum, ze skutkami określonymi w art. 1032 k.p.c., tj. utraty prawa do sumy złożonej na rachunku depozytowym.

Wykładnia ta może jednak budzić wątpliwości przy uwzględnieniu dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego powstałego przed wprowadzeniem art. 1036 § 2 k.p.c., dotyczącego konieczności przedłożenia tytułu wykonawczego wyłącznie w przypadku hipoteki kaucyjnej, ale już nie hipoteki zwykłej. Sąd Okręgowy wyraził zatem wątpliwość co do zakresu zastosowania art. 1036 § 2 k.p.c., tj. czy przepis ten ma zastosowanie wyłącznie do powstałych przed dniem 20 lutego 2011 r. hipotek kaucyjnych. Wykładnia taka nie jest uzasadniona, a po wejściu w życie art. 1036 § 2 k.p.c. zagadnienie to nie stanowiło przedmiotu orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, rozwiązania przyjęte w art. 1036 § 2 i art. 1032 § 2 k.p.c. nie mogą mieć zastosowania, gdy wierzyciel hipoteczny niebędący wierzycielem egzekwującym zgłosił wniosek o przejęcie licytowanej nieruchomości, dokonując zaliczenia na poczet ceny nabycia przysługującej mu wierzytelności hipotecznej i uzyskując prawo do przysądzenia na jego rzecz prawa własności nieruchomości. Sąd Okręgowy stwierdził, że wierzyciel taki jest również obowiązany przedłożyć tytuł wykonawczy najpóźniej w chwili przysądzenia własności nieruchomości. W przeciwnym razie, na żadnym etapie postępowania egzekucyjnego nie będzie można zweryfikować jego uprawnień w sferze prawa materialnego, a ściślej zakresu przysługującej mu wierzytelności,

co w obecnym stanie prawnym następuje w stosunku do wierzytelności hipotecznych w trybie art. 1036 § 2 k.p.c., ze skutkiem pominięcia takich wierzycieli w planie podziału. Nie ma natomiast uzasadnienia prawnego stanowisko, aby wierzyciela hipotecznego przejmującego licytowaną nieruchomość na własność, w zakresie jego uprawnień w sferze prawa materialnego i możliwości zaspokojenia w ramach egzekucji z nieruchomości traktować inaczej, korzystniej niż wierzycieli hipotecznych obowiązanych już po sporządzeniu planu podziału do stwierdzenia swoich wierzytelności hipotecznych tytułem wykonawczym.

M.M.

*

III CZP 56/15

„Czy czynność procesowa dłużnika w postaci zgody na przyznanie własności rzeczy wspólnej innemu współwłaścicielowi bez pełnego ekwiwalentu, zaakceptowana orzeczeniem sądu, może być skuteczną podstawą roszczenia uznania bezskuteczności z przepisu art. 527 k.c., przy zaistnieniu przesłanek tam unormowanych?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 23 kwietnia 2015 r., I Ca 478/14, M. Osucha, W. Kulpa, P. Bronkiewicz)

Sąd Okręgowy wskazał, że możliwość zaskarżenia w drodze art. 527 § 1 k.c. czynności procesowej w postaci złożenia zgodnego wniosku co do sposobu podziału majątku wspólnego nie została dotychczas jednoznacznie rozstrzygnięta. Odwołał się do dwóch odmiennych stanowisk Sądu Najwyższego wyrażonych w wyroku z dnia 19 października 1995 r., III CRN 40/95 (OSNC 1996, nr 3, poz. 43) oraz w uchwale z dnia 17 czerwca 2010 r., III CZP 41/10 (OSNC 2011, nr 1, poz. 5).

W pierwszym, Sąd Najwyższy zanegował możliwość zaskarżenia skargą pauliańską czynności procesowych w postaci uznania przez dłużnika (pozwanego) powództwa o zniesienie wspólności ustawowej majątkowej oraz złożenia przez niego jako współuczestnika postępowania zgodnego wniosku co do sposobu podziału majątku dorobkowego. Przedmiotem zaskarżenia mogą być wyłącznie czynności prawne

w znaczeniu technicznym, tj. takie, które z woli osób działających wywołują wskazane uprzednio skutki. Tym samym odpadają działania prawne innego rodzaju, a więc powodujące skutki prawne bez względu na wolę stron. Zdaniem Sądu Okręgowego, niewątpliwe jest jednak, że czynności procesowe są pewną odmianą czynności prawnych, chociażby dlatego, że rodzą skutki prawne i wielokroć są przedsięwzięte w zamiarze ich spowodowania.

Sąd drugiej instancji postulował dużą ostrożność co do ewentualnej możliwości skorzystania przez pokrzywdzonych wierzycieli ze skargi pauliańskiej w odniesieniu nawet do tych nielicznych czynności procesowych, które wywołują skutki materialnoprawne.

Odmienne poglądy generalnie neguje możliwość obejmowania skargą pauliańską tzw. czynności czysto procesowych, nawet wtedy, gdy wywołują skutki prawne w sferze prawa materialnego. Nie jest jednak wyłączona możliwość zaskarżenia skargą pauliańską niektórych czynności procesowych, jeżeli cechuje je ta właściwość, że mogą one – zgodnie z wolą stron – wywołać, poza skutkami procesowymi, skutki w sferze prawa materialnego, jak np. uznanie powództwa w sprawie o zapłatę.

M.M.

*

III CZP 57/15

„Czy w sprawie o ustalenie nieistnienia uchwały wspólnoty mieszkaniowej, wspólnota mieszkaniowa może być reprezentowana przez zarząd, w którego skład wchodzi osoba będąca jednocześnie członkiem organu zarządzającego podmiotu skarżącego tę uchwałę, a jeżeli nie, to czy skutkuje to koniecznością powołania przez wspólnotę mieszkaniową pełnomocnika do reprezentowania jej w tym sporze?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 października 2014 r., I ACa 482/14, L. Sularzycka, M. Dobrzyński, M. Szerel)

Wiceprezes powodowej spółki jest jednocześnie członkiem zarządu pozwanej, w związku z czym Sąd Apelacyjny powziął poważne wątpli-

wości prawne, ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali bowiem nie zawiera regulacji rozwiązującej taką kolizję. Sąd spostrzegł kwestię zakazu dokonywania czynności prawnych z samym sobą i przypomniał, że orzecznictwo nie wyłącza stosowania art. 108 k.c., w szczególności wtedy, gdy dochodzi do czynności prawnej pomiędzy dwoma jednoosobowymi spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością, których jedynym wspólnikiem jest ta sama osoba fizyczna, reprezentowanymi przez tego samego wspólnika, będącego zarazem członkiem zarządu obu spółek. Organ osoby prawnej nie może być drugą stroną czynności prawnej dokonywanej przez osobę prawną. W sytuacji, w której zachodzi potrzeba dokonania takiej czynności i gdy wyłączona jest możliwość naruszenia interesów osoby prawnej, osobę prawną powinien reprezentować inny jej organ. Piśmiennictwo – zdaniem Sądu drugiej instancji – wskazuje, że kwestie te powinny regulować przepisy szczególne, których w przypadku wspólnot mieszkaniowych brak, w przeciwieństwie do Prawa spółdzielczego (art. 46 § 1 pkt 8) oraz kodeksu spółek handlowych (art. 210 § 1).

Sąd drugiej instancji wskazał, że wspólnota nie ma innego niż zarządu organu, który mógłby wspólnotę reprezentować. Innej reprezentacji nie przewidują przepisy bezpośrednio regulujące jej ustrój, co może przemawiać za prawną dopuszczalnością reprezentowania wspólnoty przez zarząd w niniejszej sprawie. Uznał jednakże, że zasadne jest rozważenie innej reprezentacji, w szczególności powołania przez członków wspólnoty pełnomocnika do reprezentowania jej w tym sporze.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

teza oficjalna

1. Indos na wekslu *in blanco* ma skutki cesji (art. 20 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe, Dz.U. Nr 37, poz. 282, i art. 509 k.c.).

2. Dłużnik wekslowy podnoszący zarzut wypełnienia weksla *in blanco* niezgodnie z treścią deklaracji wekslowej powinien udowodnić brak upoważnienia indosatariusza do wypełnienia weksla.

teza opublikowana w „Monitorze Prawniczym”

Nie ma przeszkód, aby remitent – po otrzymaniu weksla *in blanco* przez wystawcę – przeniósł ten weksel na podstawie przelewu na inną osobę (indosatariusza) i to wraz z wynikającym z porozumienia wekslowego uprawnieniem do uzupełnienia weksla, chyba że co innego wynikałoby z takiego uprawnienia do uzupełnienia.

(wyrok z dnia 25 listopada 2010 r., I CSK 387/10, G. Misiurek, M. Ba-czyk, B. Ustjanicz, „Izba Cywilna” 2011, nr 10, s. 44; M.Pr.Bank. 2012, nr 1, s. 11)

Głosa

Sławomira Czarneckiego, Monitor Prawniczy 2015, nr 9, s. 490

W ocenie glosatora, omawiane orzeczenie należy uznać za trafne, na komentarz zasługują jednak wyrażone w uzasadnieniu wyroku

poglądy na temat zasad rządzących obiegiem weksla niezupełnego.

Autor wskazał, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu komentowanego wyroku zawarł stwierdzenie, iż w literaturze i orzecznictwie ukształtowało się już stanowisko, że indos na wekslu *in blanco* jest możliwy i powoduje skutki prawne cesji, tzn. indosatariusz w wyniku takiego indosu nabywa wierzytelność wekslową, przy czym dłużnicy wekslowi mogą wobec indosatariusza podnosić zarzuty ze stosunku podstawowego. Zdaniem glosatora, poglądy piśmiennictwa w tej kwestii nie są jeszcze ukształtowane, a ich zmiana jest możliwa i nie stoją jej na przeszkodzie dotychczasowe wypowiedzi orzecznictwa. W najnowszej literaturze przedstawiono dwie koncepcje przewidujące rozszerzenie zakresu ochrony nabywcy weksla *in blanco* i obie bazują na odrzuceniu konstrukcji indosu ze skutkami przelewu.

Według jednej, dokonujący uzupełnienia indosatariusz powinien doznawać ochrony wynikającej z art. 10, 16 i 17 Pr.weksl. na równi z nabywcą weksla uprzednio wypełnionego. Zakłada ona, że zajęcie stanowiska, zgodnie z którym obieg blankietu przed jego uzupełnieniem może następować jedynie ze skutkami przelewu, prowadzi do zanegowania charakteru weksla *in blanco* jako papieru wartościowego, a co za tym idzie – również jako weksla. W konsekwencji, dopóki blankiet pozostaje niewypełniony, dopóty nie należy mówić o wierzytelności wekslowej, lecz co najwyżej o swoistej ekspektatywie, uwarunkowanej jego późniejszym uzupełnieniem.

Druga koncepcja sprzyja zwiększeniu zdolności obrotowej weksla *in blanco* w zdecydowanie mniejszym stopniu, ogranicza się bowiem do przyznania nabywcy blankietu ochrony jedynie przed tą kategorią zarzutów, do której odnosi się bezpośrednio regulacja zawarta w art. 17 Pr.weksl. Jednym z ważniejszych argumentów przeciwko przyjęciu konstrukcji indosu ze skutkami przelewu jest w tym wypadku spostrzeżenie, że posługując się nią nie można uzasadnić faktu powstania odpowiedzialności wekslowej indosanta.

Na uwagę zasługuje także stanowisko, że do przenoszenia praw związanych z wekslem niezupełnym już przed jego wypełnieniem należy stosować przepisy Prawa wekslowego, a nie art. 509–516 k.c., dotyczące przelewu. Co istotne, zakłada ono jednocześnie opowiedzenie

się przeciwko obejmowaniu indosatariusza takiego weksla szczególną ochroną. Przepisy prawa wekslowego stanowiące instrumenty ochrony dobrej wiary nabywcy weksla nie powinny być stosowane w odniesieniu do dokumentu, który nie zawiera informacji o inkorporowanym w nim prawie.

Według autora glosy, zaprezentowane zestawienie wyrażanych w nowszym piśmiennictwie poglądów na temat zasad rządzących obiegiem weksla nieuzupełnionego wyraźnie przeczy stwierdzeniu, jakoby w literaturze ukształtowało się już stanowisko, że indos na takim wekslu powoduje skutki prawne cesji; można raczej mówić o początku kształtowania się tendencji przeciwnej. Mimo znacznego zróżnicowania wymienionych koncepcji, łączy je cecha wspólna, jaką jest poszukiwanie rozwiązania problemu przez odwołanie się do regulacji pozostających w obrębie prawa wekslowego.

Głosę aprobującą do omawianego orzeczenia opublikowała także M. Borkowska (M.Pr.Bank. 2012, nr 1, s. 27).

R.N.

*

Udzielenie sakramentu namaszczenia chorych przez duchownego kościoła katolickiego pacjentowi placówki leczniczej, wbrew jego woli, prowadzi do naruszenia dobra osobistego.

(wyrok z dnia 20 września 2013 r., II CSK 1/13, M. Romańska, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2014, nr 4, poz. 69)

Omówienie

Piotra Wenskigo, Prawo i Medycyna 2015, nr 1, s. 72

Komentator zgodził się z twierdzeniem Sądu Najwyższego, że podanie osoby niewierzącej bez jej zgody praktyce religijnej w postaci sakramentu namaszczenia chorych może stanowić naruszenie wolności sumienia jako dobra osobistego. Szpital, podobnie jak inny podmiot wykonujący działalność leczniczą, nie jest uprawniony do przyjmowania jakichkolwiek domniemań dotyczących światopoglądu pacjentów, którzy nie wyrazili życzenia w postaci wizyty duszpasterskiej. Wyjątek mogą

stanowią przypadki, w których okoliczności sprawy jasno wskazują, że pacjent – choć niebędący w stanie w danej chwili wyrazić w sposób świadomy swojej woli – jest wyznawcą określonej religii. W takich sytuacjach komentator opowiada się za możliwością wsparcia duchowego pacjenta, opierając takie działanie na konstrukcji zgody domniemanej.

Głosę krytyczną do komentowanego wyroku opracował Z. Strus (Forum Prawnicze 2013, nr 5, s. 35).

M.S.L.

*

Katalog ciężkich umyślnych przestępstw, których popełnienie może prowadzić do uznania spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia, nie jest ograniczony do przestępstw przeciwko osobie spadkodawcy, rodzinie i opiece. Przesłanki określone w przepisach art. 928 § 1 pkt 1 i art. 1008 pkt 2 k.c., choć bardzo podobne, nie są jednak tożsame i nie można wykluczyć przestępstwa przeciwko mieniu. Musi być to jednak umyślne i ciężkie przestępstwo, za które można uznać jedynie takie, które godzi w podstawy egzystencji spadkodawcy (np. spalenie domu, stanowiącego centrum życiowe spadkodawcy, kradzież wózka inwalidzkiego, w konsekwencji czego spadkodawca zostaje pozbawiony możliwości poruszania się).

(wyrok z dnia 9 stycznia 2014 r., V CSK 109/13, T. Bielska-Sobkowicz, W. Katner, B. Ustjanicz, OSP 2015, nr 4, poz. 43)

Glosa

Roberta Marka Paliwody, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 4, poz. 43

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Autor wyraził zapatrywanie, że do określenia katalogu przestępstw, które mogą być podstawą orzeczenia niegodności dziedziczenia, należy posłużyć się definicją pokrzywdzonego uregulowaną w art. 49 k.p.k. Stwierdził, że określenie „ciężkie przestępstwo” jest pojęciem prawa cywilnego i powinno podlegać ocenie według cywilistycznych ocen i kryte-

riów. Zanegował ograniczenie jego zakresu wyłącznie do zbrodni w rozumieniu prawa karnego.

Komentator ocenił negatywnie stanowisko Sądu Najwyższego, według którego przestępstwo przeciwko mieniu można uznać za ciężkie w rozumieniu art. 928 § 1 pkt 1 k.c. jedynie wtedy, gdy przestępstwo to godzi w podstawy egzystencji spadkodawcy. Uznał, że przy ocenie przestępstwa sąd rozpoznający sprawę o niegodność dziedziczenia powinien brać pod uwagę nie tylko rodzaj dokonanego przez sprawcę czynu, ale przede wszystkim okoliczności konkretnego przypadku.

Glosator zaaprobował dokonaną przez Sąd Najwyższy analizę wzajemnej relacji wydziedziczenia i niegodności dziedziczenia, w tym wykluczenie tożsamości przesłanek określonych w art. 928 § 1 pkt 1 i art. 1008 pkt 2 k.c.

Głosę do omawianego wyroku opracował także M. Tomczuk (Pal. 2015, nr 3–4, s. 157).

M.P.

*

Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, uprawniony według umowy spółki do jej reprezentowania łącznie z drugim członkiem zarządu, może być ustanowiony pełnomocnikiem do czynności określonego rodzaju.

(uchwała z dnia 24 kwietnia 2014 r., III CZP 17/14, I. Gromska-Szuster, K. Pietrzykowski, K. Polańska-Farion, OSNC 2015, nr 2, poz. 17; OSP 2015, nr 4, poz. 40; BSN 2014, nr 4, s. 10; MoP 2014, nr 14, s. 723; NPN 2014, nr 1, s. 127; Rej. 2014, nr 5, s. 161; Rej. 2014, nr 6, s. 180)

Glosa

Katarzyny Bilewskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 4, poz. 40

Glosa ma charakter aprobowanej.

Autorka uznała za kluczowe zagadnienie, czy pełnomocnictwo rodzajowe zmierza do obejścia przepisów o łącznej reprezentacji spółki przez zarząd i – tym samym – narusza gwarancyjny cel takiego sposobu reprezentacji. Stwierdziła, że członek zarządu związanego regułami re-

prezentacji dwuosobowej, udzielający pełnomocnictwa rodzajowego innemu członkowi zarządu, oraz ten pełnomocnik będą ponosić odpowiedzialność opartą na tych samych zasadach, jak gdyby działali przy danej czynności jako członkowie zarządu. Wywiodła stąd, że zarzut obejścia reguł dwuosobowej reprezentacji nie znajduje uzasadnienia systemowego. W ocenie autorki, sytuacja ta nie prowadzi do zwiększenia ryzyka dla spółki i unicestwienia gwarancji bezpieczeństwa spółki, które stanowi *ratio legis* reprezentacji łącznej przez członków zarządu.

Głosę do omawianej uchwały napisał także J. Grykiel (MoP 2015, nr 4, s. 212). Omówił ją również T. Szczurowski w „Przeglądzie orzecznictwa” (PUG 2015, nr 3, s. 19).

M.P.

*

Czynsz najmu i dzierżawy nieruchomości obciążonej hipoteką pobrany po ogłoszeniu upadłości zalicza się do sumy uzyskanej z likwidacji tej nieruchomości (art. 336 ust. 1 i art. 345 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.), z której podlegają zaspokojeniu wierzytelności zabezpieczone hipoteką.

(uchwała z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 18/14, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc, OSNC 2015, nr 2, poz. 18; BSN 2014, nr 5, s. 8; Rej. 2014, nr 5, s. 162; NPN 2014, nr 2, s. 86; Rej. 2014, nr 7, s. 167; M.Pr. Bank. 2014, nr 11, s. 32, M.Pr.Bank. 2015, nr 3, s. 52)

Glosa

Pawła Jandy, Monitor Prawniczy 2015, nr 10, s. 539

Glosa ma charakter krytyczny.

Zdaniem glosatora, wbrew pogładowi Sądu Najwyższego, ściągnięcie wierzytelności od dłużników upadłego nie może dotyczyć pobrania po ogłoszeniu upadłości czynszu z tytułu wynajętej lub wydzierżawionej nieruchomości obciążonej hipoteką, taki czynsz bowiem stanowi wierzytelność na rzecz masy upadłości, a nie na rzecz upadłego. Należy dokonać podziału dochodzonych przez syndyka wierzytelności od dłużników upa-

dłego i masy upadłości. Artykuł 335 Pr.u.n. wyraźnie rozdziela źródła funduszy masy upadłości wynikające z likwidacji masy upadłości od wynikających z prowadzenia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa upadłego, a także z sum uzyskanych z wydzierżawienia lub najmu innych składników masy upadłości. Skoro tak, to na tle art. 336 Pr.u.n., który stanowi, że sumy uzyskane z likwidacji rzeczy, wierzytelności i praw obciążonych hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym i hipoteką morską przeznaczają się na zaspokojenie wierzycieli zabezpieczonych rzeczowo, nie ma uzasadnienia, aby pojęcie likwidacji nieruchomości rozciągać na dochody uzyskane z czynszu najmu lub dzierżawy nieruchomości obciążonej hipoteką.

W ocenie autora, za taką argumentacją przemawia również wykładnia art. 62 Pr. u.n. Zgodnie z tym przepisem, w skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego. Majątkiem nabytym przez upadłego w toku postępowania upadłościowego jest majątek nabyty przez upadłego osobiście, np. wynagrodzenie za pracę, spadek lub darowizna. Od tego majątku należy odróżnić majątek nabyty w drodze działań podejmowanych przez syndyka zarządzającego masą upadłości, do którego zalicza się czynsz uzyskany z najmu lub dzierżawy nieruchomości obciążonej hipoteką. Takie wierzytelności należy określić jako wierzytelności powstałe na rzecz masy upadłości, a nie na rzecz upadłego.

Zdaniem glosatora, w uzasadnieniu komentowanej uchwały Sąd Najwyższy niewłaściwie zakwalifikował czynsz do masy upadłości, podczas gdy stanowi on sumy stanowiące fundusze masy upadłości. Należy więc podkreślić, że kwoty z tytułu czynszu najmu i dzierżawy nie należą do sum uzyskanych z likwidacji rzeczy i praw obciążonych hipoteką lub zastawem i nie są objęte oddzielnym planem podziału, lecz zasilają fundusze masy upadłości.

Według autora, przedstawioną przez niego argumentację wzmacniają względy celowościowe. Artykuł 336 ust. 1 Pr.u.n. stanowi wyjątek od zasady ochrony wszystkich wierzycieli w drodze ich równomiernego zaspokojenia. Stawia on w uprzywilejowanej sytuacji wierzycieli, których wierzytelności zostały zabezpieczone rzeczowo. W tym kontekście pojęcie sum uzyskanych z likwidacji rzeczy, wierzytelności i praw powinno się odczytywać tak, by nie doprowadzić do nadmiernego po-

krzywdzenia pozostałych wierzycieli uczestniczących w postępowaniu upadłościowym. Pomimo braku wyraźnej podstawy ustawowej, Sąd Najwyższy opowiedział się w głosowanej uchwale za szerokim rozumieniem powyższego pojęcia, uznając, że likwidacja obejmuje również pobranie czynszu najmu i dzierżawy nieruchomości obciążonej hipoteką. Rozszerzenie tzw. prawa odrębności na czynsz najmu i dzierżawy pobrany po ogłoszeniu upadłości Sąd Najwyższy umotywował potrzebą zachowania jednolitego zakresu zabezpieczenia hipotecznego w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym.

Glosator wskazał, że choć w orzecznictwie wskazuje się na podobieństwo postępowania upadłościowego i egzekucyjnego, to jednak między tymi postępowaniami zachodzą poważne różnice. Najważniejszą jest ta, że w postępowaniu egzekucyjnym poszczególni wierzyciele dochodzą indywidualnie zaspokojenia swoich wierzytelności na podstawie uzyskanych uprzednio tytułów wykonawczych, przy czym egzekucję kierują zawsze do określonych składników majątku dłużnika, w postępowaniu upadłościowym zaś zaspokojenie dotyczy wszystkich wierzycieli, bez względu na wymagalność wierzytelności i na istnienie tytułów wykonawczych i odbywa się w zasadzie z całego majątku dłużnika, objętego tzw. masą upadłości. W ocenie komentatora, w postępowaniu upadłościowym nie zachodzi wskazywana przez Sąd Najwyższy konieczność zachowania takiego samego zakresu zabezpieczenia hipotecznego, jak w postępowaniu egzekucyjnym.

Glosy do uchwały opublikowali również P. Zimmerman (M.Pr.Bank. 2014, nr 11, s. 46) oraz Ł. Przyborowski (PPC 2015, nr 2, s. 258 – *vide* niżej). Uchwałę omówili także w przeglądach orzecznictwa: M. Bączyk (M.Pr.Bank. 2014, nr 3, s. 43) i T. Szczurowski (PUG 2015, nr 3, s. 20).

R.N.

*

Glosa

Łukasza Przyborowskiego, Polski Proces Cywilny 2015, nr 2, s. 258

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor wskazał na znaczenie hipoteki i odpowiedzialność z przedmiotów majątkowych, która ma charakter potencjalny, tj. aktualizuje się

nie z chwilą powstania hipoteki, lecz dopiero z późniejszą chwilą jej realizacji, gdyż hipoteka ukształtowana została jako prawo nieposesoryjne i nieużytkowe. Glosator zaznaczył, że istota zagadnienia prawnego sprowadza się więc do odpowiedzi na pytanie o zakres przedmiotowy hipoteki w upadłości likwidacyjnej oraz o właściwe przeznaczenie przychodu (lub dochodu) z tytułu czynszu osiąganego po ogłoszeniu upadłości likwidacyjnej. W przekonaniu autora, zasadniczy problem interpretacyjny nie dotyczy podobieństwa pomiędzy zajęciem nieruchomości a ogłoszeniem upadłości likwidacyjnej i konieczności rozważenia zastosowania analogicznego stosowania art. 88 ust. 1 *in fine* u.k.w.h. do ogłoszenia upadłości. Wskazał, że problem sprowadza się do zbadania, czy można przyjąć, iż przepisy Prawa upadłościowego i naprawczego wyłączają zastosowanie art. 88 ust. 1 u.k.w.h., a jeżeli nie, to w jaki sposób uprawnienie wierzyciela hipotecznego miałyby być realizowane.

Równocześnie glosator uznał stanowisko Sądu Najwyższego za niepełne i wymagające korekty w odniesieniu do bardziej szczegółowych zagadnień związanych z procedurą zaspokojenia wierzyciela hipotecznego z czynszu, w szczególności w odniesieniu do problematyki sporządzania odrębnego planu podziału oraz ujmowania kwot, które w takim planie powinny zostać uwzględniane. Podkreślił, że omówienia wymagają m.in. pominięte przez Sąd Najwyższy, a istotne dla praktyki kwestie związane z tym, do jakich rodzajów umów najmu i dzierżawy należy stosować prawo odrębności, jaka jest relacja pomiędzy likwidacją przedsiębiorstwa i dochodami uzyskiwanymi z jego prowadzenia a uprawnieniami wierzyciela hipotecznego oraz w jakim trybie dokonywać podziału środków pochodzących z czynszu.

Autor ocenił, że Sąd Najwyższy trafnie uznał, iż materialnoprawne poszerzenie zakresu odpowiedzialności hipotecznej o roszczenia z tytułu czynszu najmu i dzierżawy (art. 88 u.k.w.h.) jest skuteczne również w upadłości likwidacyjnej właściciela obciążonej nieruchomości. Uzasadnieniem takiego rozstrzygnięcia nie jest jednak analogia pomiędzy ogłoszeniem upadłości a zajęciem nieruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, lecz konstrukcja prawa odrębności na gruncie Prawa upadłościowego i naprawczego, która respektuje materialnoprawne określenie przedmiotu zabezpieczenia rzeczowego. Wskazał, że podział środków pochodzących z czynszu powinien odbywać się

w ramach odrębnego planu podziału, a nie w ramach planu podziału sporządzonego po zbyciu nieruchomości.

J.S.

*

W razie zawierania umowy w trybie zamówień publicznych i powstania wątpliwości po stronie przyjmującego zamówienie wykonawcy co treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia, art. 38 ustawy z dnia 29 kwietnia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.) stanowi w związku z art. 354 § 2 k.c. nie tylko uprawnienie, ale także obowiązek wykonawcy zwrócenia się do zamawiającego o wyjaśnienie treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia; zaniechanie tego obowiązku może być podstawą zarzucenia wykonawcy niedochowania należytej staranności zawodowej wymaganej od przedsiębiorcy przez art. 355 § 2 k.c.

(wyrok z dnia 5 czerwca 2014 r., IV CSK 626/13, M. Wysocka, D. Dończyk, W. Katner, BSN 2014, nr 9, s. 8; PZP 2014, nr 4, s. 115)

Glosa

Michała Drozdowicza, Prawo Zamówień Publicznych 2014, nr 4, s. 119

Autor za trafne uznał uwzględnienie profesjonalnego charakteru działalności wykonawcy w sferze bezpośrednio objętej przedmiotem zamówienia. Profesjonalny uczestnik obrotu powinien ponosić ryzyko, że niewłaściwie zrozumiał oświadczenia lub informacje zawarte w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Prawo zamówień publicznych, zdaniem glosatora, nie nakłada na przedsiębiorcę dodatkowych obowiązków tylko z tego tytułu, że jest przedsiębiorcą, ale badanie i wykładnia treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia i oferty wykonawcy w celu ustalenia zakresu zobowiązania wykonawcy (art. 140 ust. 3 Pr.z.p.) nie jest sferą wyłącznie prawa zamówień publicznych, ale przede wszystkim kodeksu cywilnego (art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 139 ust. 1 Pr.z.p.).

Komentator zgodził się z poglądem, że cywilnoprawna kwalifikacja praw i obowiązków stron potwierdza obligacyjną naturę postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i taki sam charakter prawny umowy o zamówienie publiczne.

Zdaniem autora, Sąd Najwyższy trafnie postuluje obciążenie profesjonalisty skutkami jego niedbałości, lecz niezasadnie czyni to przez przekształcenie uprawnienia do uzyskania wyjaśnienia specyfikacji istotnych warunków zamówienia w obowiązek (art. 38 Pr.z.p. w związku z art. 354 § 2 k.c.). Komentator nie znalazł dostatecznych argumentów do przełamania wykładni językowej, która sprzeciwia się takiej modyfikacji.

M.M.

prawo cywilne procesowe

Akcjonariusz ma interes prawny w zaskarżeniu uchwały rady nadzorczej spółki, jeżeli uchwała ta wywiera skutki w sferze jego praw członkowskich (art. 189 k.p.c.).

(wyrok z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 252/11, A. Kozłowska, M. Kocon, B. Myszką, OSNC 2012, nr 10, poz. 120; BSN 2012, nr 6, s. 12; Rej. 2012, nr 7–8, s. 214; Rej. 2012, nr 11, s. 174)

Glosa

Marcina Śledzikowskiego, Monitor Prawniczy 2015, nr 8, s. 431

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor uznał, że Sąd Najwyższy trafnie przyjął, iż zarówno w wypadku nieważności, jak i nieistnienia uchwał rad nadzorczych, właściwym środkiem ich zaskarżenia jest powództwo o ustalenie przewidziane w art. 189 k.p.c. Komentator zwrócił uwagę, że omawiane orzeczenie odstępuje od poprzednio wyrażonego stanowiska nakazującego stosowanie w drodze analogii art. 249–252 k.s.h., regulujących zasady zaskarżania uchwał wspólników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2009 r., II CSK 419/08, MoP 2009, nr 23, s. 1286).

Zgodnie z art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym

interes prawny. Zdaniem glosatora, trzeba przyjąć, że legitymacja czynna przysługuje osobie, która ma interes prawny w żądaniu stwierdzenia nieważności albo istnienia lub nieistnienia uchwały. Na aprobatę zasługuje stanowisko Sądu Najwyższego, który wskazał, że legitymacji czynnej do zaskarżenia uchwały określonego organu spółki nie można opierać wyłącznie na ustaleniu, czy w chwili wniesienia pozwu powód jest członkiem tego organu. Trafnie zostało uznane prawo odwołanego członka organu spółki do zaskarżenia uchwały, jeżeli uchwała ta dotyczy go osobiście. Taka wykładania niesie za sobą doniosłe skutki, przyznaje bowiem byłym członkom zarządu prawo do zaskarżania wadliwych uchwał. Odrzucenie takiego rozwiązania prowadziłoby do odwoływania funkcjonariuszy spółki, uniemożliwiając im skazanie uchwał.

W ocenie autora, Sąd Najwyższy trafnie ustosunkował się także do pozycji akcjonariusza w ramach skarżonych uchwał organów spółki. Wyjaśnił, że akcjonariusz może domagać się orzeczenia nieważności uchwały rady nadzorczej tylko wtedy, gdy dotyczy ona bezpośrednio jego prawnych interesów. Zauważył również, że wyłącznie argument dbałości o dobro spółki nie uprawnia akcjonariusza do wniesienia pozwu na podstawie art. 189 k.p.c. Szeregowy akcjonariusz nie ma legitymacji do zaskarżania uchwał rady nadzorczej na tak ogólnie sformułowanej podstawie, jak troska o porządek prawny w spółce.

Komentowany wyrok omówili także w przeglądach orzecznictwa: P. Popardowski (Glosa 2013, nr 2, s. 6) oraz Ł. Węgrzynowski (PS 2013, nr 11–12, s. 152).

R.N.

*

Legitymacja do wytoczenia powództwa o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa (art. 78 § 1 k.r.o.) przysługuje także mężczyźnie, który uznał ojcostwo, wiedząc, że nie jest biologicznym ojcem dziecka.

(wyrok z dnia 19 kwietnia 2012 r., IV CSK 459/11, G. Misiurek, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, OSNC 2012, nr 10, poz. 122; OSP 2015, nr 4, poz. 42; BSN 2012, nr 6, s. 13)

Glosa

Tomasza Justyńskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 4, poz. 42

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator nie dostrzegł racjonalnego uzasadnienia dla różnicowania w płaszczyźnie legitymacji sytuacji prawnej mężczyzny uznającego ojcostwo „w dobrej wierze” oraz tego, który uczynił to, będąc „w złej wierze”. W ocenie autora, powodu takiego nie dostarcza postulat ustalenia ojcostwa w zgodzie z prawdą obiektywną ani postulat dobra dziecka. Glosator dodał, że obecnie uznanie ojcostwa jest oświadczeniem wiedzy. Zauważył, że jeżeli oświadczający nie jest ojcem biologicznym, to jego wola bycia ojcem prawnym jest pozbawiona jurydycznego znaczenia.

W dalszej części opracowania komentator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że termin do żądania bezskuteczności uznania ojcostwa nie może rozpocząć biegu przed złożeniem oświadczenia o uznaniu. Wyraził ponadto zapatrywanie, że zgłoszenie żądania opartego na art. 78 k.r.o. stanowi czynienie użytku z prawa i jako takie podlega ocenie z punktu widzenia nadużycia prawa (art. 5 k.c.).

Glosy do omawianego wyroku opracowali także: M. Rzewuska (Studia Prawnoustrojowe 2014, nr 24, s. 325), A. Sylwestrzak (GSP – Prz.Orz. 2012, nr 4, poz. 5) oraz A. Ogrodnik-Kalińska (Przegląd Prawno-Ekonomiczny 2014, nr 2, s. 132).

M.P.

*

1. W sytuacji gdy wykonawca uczestniczący w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego poweźmie wiadomość o okolicznościach stanowiących podstawę wniesienia odwołania przed dniem przesłania mu przez zamawiającego informacji o kwestionowanej czynności, bieg terminu do wniesienia odwołania liczy się według zasad określonych w art. 182 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.).

2. Sąd okręgowy rozstrzyga wyrokiem o oddaleniu skargi na postanowienie Krajowej Izby Odwoławczej w przedmiocie odrzucenia odwołania.

(uchwała z dnia 28 lutego 2013 r., III CZP 107/12, M. Romańska, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2013, nr 9, poz. 106; BSN 2013, nr 2, s. 10; PZP 2014, nr 4, s. 101; Rej. 2013, nr 3, s. 189)

Glosa

Beaty Wilczyńskiej, Prawo Zamówień Publicznych 2014, nr 4, s. 111

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka glosy nie odniosła się bezpośrednio do problematyki podjętej w uzasadnieniu uchwały, a jedynie uzupełniła argumentację przedstawioną przez Sąd Najwyższy i rozwinęła wątki poboczne. Zauważyła, że art. 182 Pr.z.p. powinien dotyczyć jedynie czynności o charakterze definitywnym, np. wykluczenie wykonawcy podlega zaskarżeniu dopiero po otrzymaniu zawiadomienia o tym fakcie, dokonywanego zazwyczaj wraz z zawiadomieniem o wyniku postępowania. W przeciwnym razie możliwe byłoby zaskarżanie każdej czynności zamawiającego „na bieżąco”, a jedyną przesłanką byłoby powzięcie wiadomości o określonej czynności.

Komentatorka podkreśliła, że choć zawarcie umowy nie stoi na przeszkodzie w zaskarżeniu czynności zamawiającego, to ustawowe wprowadzenie terminów zawitych, liczonych od dnia zawarcia umowy jest uzasadnione, ponieważ wykonawcy mogą zbyt późno osiąść wiedzę na temat uchybień popełnionych w czasie procedury przetargowej.

Na marginesie glosatorka zauważyła, że ponowne niedostosowanie się zamawiającego do standardów procedury powoduje nową możliwość zaskarżenia jego czynności, ponieważ przeciwna interpretacja art. 189 ust. 1 pkt 5 Pr.z.p. byłaby sprzeczna z europejską zasadą odpowiedzialności skutecznej oraz „ze zwykłym poczuciem sprawiedliwości”.

Głosę aprobującą opracowała M. Sieradzka (Lex nr 1365847).

A.D.

Niedołączenie do wniosku prokuratora o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego (art. 26 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r. poz. 1356 ze zm.) opinii biegłego albo wzmianki biegłego o okolicznościach uniemożliwiających jej wydanie (§ 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, Dz.U. Nr 250, poz. 1883 ze zm.) stanowi brak formalny podlegający uzupełnieniu na podstawie art. 130 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 26 ust. 3 tej ustawy pod rygorem jego zwrotu.

(uchwała z dnia 11 września 2013 r., III CZP 52/13, B. Ustjanicz, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2014, nr 4, poz. 39; BSN 2013, nr 9, s. 7; Rej. 2013, nr 11, s. 171; RiP 2013, nr 26–27, s. 97)

Glosa

Adama Jaworskiego, Polski Proces Cywilny 2015, nr 2, s. 247

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor zaznaczył, że stosowanie przepisów o przymusowym leczeniu przeciwalkoholowym budzi wiele wątpliwości w orzecznictwie, a w związku z tym, iż wnioski te stanowią największą liczbę wniosków składanych przez prokuratorów, zasługuje na szczególną uwagę. Komentarz podkreślił, że istota problemu rozstrzyganego przez Sąd Najwyższy sprowadza się do pytania, czy niedołączenie przez prokuratora opinii biegłego stanowi brak formalny wniosku o zobowiązanie się do poddania się przymusowemu leczeniu odwykowemu osoby uzależnionej od alkoholu. Glosator poddał szczególnej analizie pojęcie „niezachowanie warunków formalnych” pisma procesowego w świetle art. 130 § 1 k.p.c., szczególnie w aspekcie wymagania wskazanego w art. 126 § 3 k.p.c., dotyczącego obowiązku przedstawienia dowodów na poparcie okoliczności faktycznych. Autor wskazał także na wyjątkowy charakter postępowania o zobowiązanie do poddania się przymusowemu leczeniu odwykowemu ze względu na to, że jest to odstępstwo od zasady dobrowolności. Jako trafne ocenił natomiast założenie, że podmioty legitymowane do złożenia wniosku powinny podlegać takim samym obowiązkom.

Analizując skutki niedołączenia opinii biegłego do wniosku wiążące się z brakiem nadania biegu temu pismu, glosator wskazał, że dołączenie do wniosku opinii biegłego niewątpliwie przyczynia się do rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie. Zaniechanie jednak przedstawienia opinii specjalisty nie może uniemożliwiać nadania temu wnioskowi biegu.

Glosy do omawianego wyroku opracowali także: aprobującą A. Partyk (Lex nr 1371626), krytyczną S. Dudziak (Lex nr 1371626).

J.S.

*

W stanie prawnym obowiązującym po nowelizacji ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.), dokonanej z dniem 29 stycznia 2010 r. przez ustawę z dnia 2 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 223, poz. 1778), dopuszczalna jest droga sądowa do dochodzenia przez uczestnika postępowania zwrotu zatrzymanego przez zamawiającego na podstawie art. 46 ust. 4a wadium, bez potrzeby uprzedniego wyczerpania trybu postępowania odwoławczego regulowanego przepisami Prawa zamówień publicznych.

(postanowienie z dnia 12 lutego 2014 r., IV CSK 291/13, Z. Kwaśniewski, A. Piotrowska, M. Szulc, PZP 2014, nr 4, s. 88)

Glosa

Joanny May, Prawo Zamówień Publicznych 2014, nr 4, s. 93

Glosa ma charakter aprobujący.

Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego dotyczyło tego, czy wykluczony uczestnik przetargu, który nie kwestionuje swojego wykluczenia i nie jest zainteresowany dalszym uczestnictwem w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, a jedynie chce odzyskać wadium, musi wyczerpać drogę odwoławczą przed Krajową Izbą Odwoławczą, zanim wnieśnie powództwo do sądu powszechnego. Autorka pozytywnie oceniła stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym w stanie faktycznym, który posłużył za kanwę glosowanego orzeczenia, po stronie uczestnika

przetargu brak interesu w rozumieniu art. 179 ust. 1 Pr.z.p. Komentatorka zauważyła jednak, że w celu dokonania pełnej analizy przedstawionego problemu należy dodatkowo rozważyć jeszcze możliwość przysługiwania uczestnikowi przetargu środków ochrony prawnej związanych z poniesieniem szkody w wyniku naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy o zamówieniach publicznych. W opisywanym przypadku szkodę miałyby stanowić utrata wadium.

Jednocześnie autorka glosy podkreśliła, że niezależnie od tego, którą przesłankę przewidzianą w art. 179 ust. Pr.z.p. bierze się pod uwagę, odwołanie do Krajowej Izby Odwoławczej jest środkiem prawnym służącym usuwaniu uchybień mających lub mogących mieć wpływ na wynik postępowania o udzielenie zamówienia. W niniejszej sprawie rozstrzygnięcie co do prawidłowości zatrzymania wadium przez zamawiającego nie ma wpływu na wybór najkorzystniejszej oferty, czyli na wynik postępowania. Zdaniem glosatorki, pogląd ten słusznie stał się podstawą rozstrzygnięcia.

Marginalnie jedynie Sąd Najwyższy posłużył się argumentem nawiązującym do katalogu rozstrzygnięć, jakie zgodnie z art. 192 ust. 3 Pr.z.p. może wydać Krajowa Izba Odwoławcza. Analiza tego katalogu prowadzi do wniosku, że odwołanie do Krajowej Izby Odwoławczej nie zapewni uczestnikowi, który dąży do zwrotu wadium, ale nie kwestionuje samego faktu wykluczenia go z procedury przetargowej, właściwej ochrony prawnej. Glosatorka zauważyła przy tym, że odwołanie do Krajowej Izby Odwoławczej i powództwo o zwrot równowartości wadium wykluczają się wzajemnie w tym sensie, że ze złożeniem takiego powództwo nierozwalnie wiąże się rezygnacja z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.

W dalszej części glosy komentatorka dowodziła, że powództwo o zwrot wadium jest sprawą cywilną w znaczeniu materialnym. Wskazała również na pozytywnie oceniany przez nią argument *a contrario* wyrażony przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którym ilekroć możliwość wszczęcia i prowadzenia postępowania sądowego w sprawie cywilnej jest uzależniona od wyczerpania przez stronę innego rodzaju postępowania, tylekroć przepisy wyraźnie to zastrzegają.

Głosę aprobującą opracowała M. Sieradzka (Lex nr 1441196).

A.D.

ORZECZENIA NIEPUBLIKOWANE

art. 13 k.c.

Osoba, której dotyczy wnioszek o ubezwłasnowolnienie całkowite, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem w rozumieniu art. 13 § 1 k.c., jeżeli w wyniku choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego lub innego rodzaju zaburzeń psychicznych nie ma świadomego kontaktu z otoczeniem albo jest pozbawiona możliwości intelektualnej oceny swojej sytuacji, swojego zachowania oraz wywołanych nim następstw.

(postanowienie z dnia 17 maja 2013 r., I CSK 122/13, A. Piotrowska, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski)

*

art. 97 k.c.

Artykuł 97 k.c. dotyczy umocowania do dokonywania czynności prawnych, a nie do odbierania korespondencji.

(wyrok z dnia 6 września 2013 r., V CSK 428/12, K. Pietrzykowski, A. Kozłowska, K. Strzelczyk)

*

art. 121 k.c., art. 175 k.c.

Zawieszenie wymiaru sprawiedliwości z przyczyn politycznych, prowadzące do zawieszenia biegu terminu zasiedzenia nieruchomości

mości na podstawie art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c., może być brane pod uwagę jedynie w czasie istnienia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, najpóźniej do lipca 1989 r.

(postanowienie z dnia 23 maja 2013 r., I CSK 619/12, A. Górski, I. Gromska-Szuster, K. Strzelczyk)

*

art. 224 k.c., art. 225 k.c.

1. Osobie, która utraciła własność rzeczy na skutek zasiedzenia przez samoistnego posiadacza, nie przysługuje wobec aktualnego właściciela nieruchomości roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z niej bez tytułu prawnego za okres poprzedzający datę zasiedzenia.

2. W razie wygaśnięcia roszczeń uzupełniających byłego właściciela, przewidzianych w art. 224 § 2 i art. 225 k.c. ze względu na zasiedzenie nieruchomości przez posiadacza samoistnego, były właściciel nie może dochodzić od tego posiadacza roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Roszczenie właściciela o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, przewidziane w art. 225 k.c., zawiera w sobie różne elementy (pierwiastki) roszczeń szczególnych, przewidzianych w przepisach o zobowiązaniach, w tym także z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

(wyrok z dnia 19 września 2013 r., I CSK 700/12, W. Katner, A. Piotrowska, B. Ustjanicz)

*

art. 232 k.c.

Ograniczenie uprawnień użytkownika wieczystego do rozporządzania przyznanym mu prawem (art. 232 § 2 k.c.) nie dotyczy wydzielonej części niezabudowanej nieruchomości.

(wyrok z dnia 13 czerwca 2013 r., V CSK 376/12, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster, B. Ustjanicz)

art. 361 k.c., art. 354 k.c.

Jeżeli uprawniony wierzyciel, mimo przewidzianego w art. 354 § k.c. obowiązku współdziałania z dłużnikiem przy wykonaniu zobowiązania, odmówił zgody na wykonanie prac prowadzących do naprawienia rzeczy i usunięcia czynnika wyrządzającego szkodę, dalsza szkoda, która wystąpiła później, nie pozostaje w normalnym związku przyczynowym z działaniem dłużnika (art. 361 § k.c.).

(wyrok z dnia 18 kwietnia 2013 r., III CSK 243/12, M. Kocon, L. Gromska-Szuster, A. Kozłowska)

*

art. 484 k.c.

Zmniejszenie kary umownej na podstawie art. 484 § 2 k.c. jest dopuszczalne tylko na żądanie dłużnika zgłoszone choćby w sposób dorozumiany. Dłużnik musi także określić i wykazać istnienie przesłanek uzasadniających miarkowanie kary.

(wyrok z dnia 13 czerwca 2013 r., V CSK 375/12, D. Dończyk, L. Gromska-Szuster, B. Ustjanicz)

*

art. 632 k.c.

Przepis art. 632 § 2 k.c. ma charakter dyspozytywny.

(wyrok z dnia 18 września 2013 r., V CSK 436/12, K. Pietrzykowski, A. Kozłowska, K. Strzelczyk)

*

art. 676 k.c., art. 694 k.c.

Wydierżawiającemu nie przysługuje prawo żądania przywrócenia stanu poprzedniego przedmiotu dzierżawy przewidziane w art. 676 w związku z art. 694 k.c., jeżeli powodowałyby to naru-

szenie substancji nieruchomości lub zmianę charakteru i przeznaczenia.

(wyrok z dnia 12 września 2013 r., IV CSK 44/13, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster, M. Kocon)

*

art. 192 k.p.c.

Artykuł 192 pkt 3 k.p.c. nie ma zastosowania w sprawach z powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

(wyrok z dnia 26 czerwca 2013 r., V CSK 347/12, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster, B. Ustjanicz)

*

art. 321 k.p.c.

Korygując brzmienie żądania pozwu, sąd nie narusza art. 321 k.p.c., jeżeli korekta ta odpowiada rzeczywistym i oczywistym intencjom powoda.

(wyrok z dnia 23 maja 2013 r., I CSK 555/12, A. Górski, I. Gromska-Szuster, K. Strzelczyk)

*

art. 328 k.p.c., art. 98 k.p.c.

Sąd drugiej instancji, uzasadniając orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, obowiązany jest nie tylko przytoczyć przepisy prawa stanowiące podstawę rozstrzygnięcia, ale także wyjaśnić, dlaczego przepisy te mają zastosowanie i w jaki sposób wpłynęły na rozstrzygnięcie, a w szczególności, w jaki

sposób na ich podstawie wyliczona została kwota zasądzona z tego tytułu.

(postanowienie z dnia 13 czerwca 2013 r., V CZ 106/12, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster, B. Ustjanicz)

*

art. 376 k.p.c.

Odroczenie rozprawy apelacyjnej ze względu na niestawienie strony jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy sąd zobowiązał stronę do osobistego stawiennictwa lub gdy rozprawa jest związana z czynnościami, których może dokonać tylko strona osobiście na rozprawie.

(wyrok z dnia 17 kwietnia 2013 r., I CSK 473/12, T. Wiśniewski, K. Strzelczyk, D. Zawistowski)

*

art. 379 k.p.c.

Nie zachodzi nieważność postępowania, gdy sąd w składzie właściwym ponownie przeprowadził dowód uprzednio przeprowadzony w składzie niewłaściwym.

(postanowienie z dnia 26 czerwca 2013 r., II CZ 13/13, H. Pietrzkowski, M. Szulc, K. Tyczka-Rote)

Odrzucenie zażalenia sporządzonego przez stronę niemającą zdolności postulacyjnej, wniesionego przed upływem terminu przewidzianego w art. 394 § 2 k.p.c. i zawierającego wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, bez rozpoznania tego wniosku, prowadzi do pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 29 sierpnia 2013 r., I CZ 73/13, G. Misiurek, B. Myszka, A. Piotrowska)

art. 386 k.p.c.

Oddalenie wniosku o zniesienie współwłasności nieruchomości z powodu braku legitymacji czynnej wnioskodawcy oznacza nie-rozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

(postanowienie z dnia 12 września 2013 r., IV CZ 76/13, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster, M. Kocon)

*

art. 407 k.p.c.

Jeżeli podstawą skargi o wznowienie postępowania jest pozbawienie strony możliwości działania, termin określony w art. 407 § 1 k.p.c. rozpoczyna bieg od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona osobiście lub jej pełnomocnik procesowy.

(postanowienie z dnia 26 września 2013 r., II CZ 42/13, B. Myszka, M. Szulc, K. Zawada)

*

art. 495 k.p.c.

Wierzyciel wekslowy może powoływać pozwie – poza wekslem – także fakty i dowody uzasadniające roszczenie ze stosunku podstawowego; powoduje to konieczność rozpoznania sprawy przez sąd w płaszczyźnie prawa wekslowego i stosunku podstawowego (art. 495 § 2 k.p.c.).

(wyrok z dnia 25 kwietnia 2013 r., V CSK 233/12, M. Bączyk, J. Frąckowiak, D. Zawistowski)

*

art. 626⁸ k.p.c., art. 31 u.k.w.h.

Urzędowo poświadczony odpis administracyjnego tytułu wykonawczego może stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej w księdze wieczystej.

(postanowienie z dnia 16 maja 2013 r., IV CSK 637/12, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, M. Szulc)

art. 45 k.r.o.

Artykuł 45 § 1 zdanie trzecie k.r.o. ma zastosowanie zarówno do nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, jak i do nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty.

(postanowienie z dnia 9 maja 2013 r., II CSK 593/12, B. Myszką, M. Kocon, K. Zawada)

*

art. 246 k.s.h.

Uszczuplenie praw udziałowych wspólnika w rozumieniu art. 246 § 3 k.s.h. dotyczy wszystkich praw wynikających z tytułu posiadanego udziału.

(wyrok z dnia 13 czerwca 2013 r., IV CSK 694/12, M. Wysocka, M. Kocon, Z. Kwaśniewski)

*

art. 42 Pr.spółdz.

Uchwała walnego zgromadzenia członków spółdzielni mieszkaniowej w sprawie zmiany postanowień regulaminu tego zgromadzenia w przedmiocie sposobu zgłaszania kandydatów na członków rady nadzorczej może być poddana kontroli sądu na podstawie art. 42 § 2 lub 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1948 ze zm.).

(wyrok z dnia 20 czerwca 2013 r., IV CSK 711/12, I. Koper, M. Bączyk, A. Kozłowska)

*

art. 101 Pr.weksl.

Do uznania za weksel własny in blanco dokumentu niepełnego z punktu widzenia wymagań przewidzianych w art. 101 Pr.weksl. konieczne jest udzielenie odbiorcy tego dokumentu przez osobę,

która złożyła na nim podpis w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego, upoważnienia do uzupełnienia go w określony sposób.

(wyrok z dnia 26 września 2013 r., II CSK 719/12, B. Myszka, M. Szulc, K. Zawada)

*

prawo łowieckie

Odszkodowania za szkodę łowiecką przysługujące rolnikowi na podstawie art. 46 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.) oblicza się według stawek zobiektywizowanych, wynikających z układu cen artykułów rolnych na rynku lokalnym. Podstawą ustalenia wartości zniszczonej rzeczy, będącej przedmiotem powszechnego obrotu, nie może być cena ustalona w umowie między rolnikiem a innym podmiotem.

(postanowienie z dnia 11 września 2013 r., III CZP 41/13, B. Ustjanicz, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska)

*

gospodarka nieruchomościami

Jeżeli cel wywłaszczenia nieruchomości został zrealizowany zgodnie z jego podstawą, to późniejsza zmiana sposobu wykorzystywania nieruchomości lub zmiana jej przeznaczenia nie prowadzi do powstania po stronie poprzedniego właściciela lub jego spadkobiercy prawa do żądania zwrotu wywłaszczonej nieruchomości na podstawie art. 136 ust. 2 i 3 w związku z art. 137 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

(wyrok z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CSK 541/12, B. Myszka, W. Katner, A. Piotrowska)

INFORMACJE

W dniu 15 maja 2015 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego odbyło się V Forum Prawa Spółek, którego tematem były „Prawa mniejszości w handlowych spółkach kapitałowych”. Wśród uczestników znaleźli się sędziowie Sądu Najwyższego: Wojciech Katner – współorganizator Forum – oraz Krzysztof Strzelczyk – autor referatu pt. *Prawa mniejszości w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych*.

*

Podczas narady izbowej w dniu 22 maja, którą prowadził Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński, sędziowie Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej gościli prof. dr. hab. Jacka Gołaczyńskiego, sędziego Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości – Koordynatora Krajowego ds. wdrożeń systemów teleinformatycznych, który w ciekawym wystąpieniu omówił podstawowe problemy informatyzacji postępowania cywilnego.

Po wykładzie odbyła się żywa dyskusja, w której zabrali głos sędziowie Sądu Najwyższego: Antoni Górski, Maria Szulc, Bogumiła Ustjanicz, Józef Frąckowiak, Tadeusz Wiśniewski, Jacek Gudowski, Irena Gromska-Szuster, Dariusz Zawistowski, Marta Romańska, Krzysztof Strzelczyk i Agnieszka Piotrowska. W dyskusji dominował temat tzw. protokołu elektronicznego oraz uzasadnienia utrwalanego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Wszyscy uczestnicy dyskusji poddali

jednomyślnej krytyce wprowadzenie tych „innowacji” i zaapelowali przywrócenie protokołu reasumpcyjnego (w formie transkrybowanej) oraz o rezygnację z rejestrowanej elektronicznie formy uzasadnień.

Po wystąpieniu Gościa i dyskusji omówiono wewnętrzne sprawy Izby, a sędzia Sądu Najwyższego Dariusz Zawistowski, członek Krajowej Rady Sądownictwa, zrelacjonował bieżące prace Rady.

Dane statystyczne – maj 2015 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Razem	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
					Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1958	285	291	-	24	1	41	-	176	49	1952
3.	CZP w tym:	30	17	15	7	-	-	-	-	-	8	32
	art. 390 k.p.c.	23	17	14	6	-	-	-	-	-	8	26
	skład 7-miu	7	-	1	1	-	-	-	-	-	-	6
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	76	43	38	-	21	1	6	-	-	10	81
5.	CO w tym:	9	68	58	-	5	-	-	-	-	53	19
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	9	68	58	-	5	-	-	-	-	53	19
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	122	28	18	-	3	-	-	1	-	14	132
8.	CA	-	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	2195	443	422	7	53	2	49	1	176	134	2216

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	12
Głosy	36
Orzeczenia niepublikowane	53
Informacje	61
Dane statystyczne	63